

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Padělání bankovek a praní špinavých peněz

Martin Slavík

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Slavík Martin

Podnikání a administrativa

Název práce

Padělání bankovek a praní špinavých peněz

Anglický název

Banknote forgery and money laundering

Cíle práce

Hlavním cílem práce je analyzovat problematiku padělání bankovek a praní špinavých peněz v ČR. Dílčím cílem je zkoumat metody, kterými centrální banka a vláda České republiky bojují proti těmto typům kriminality. Dalším navazujícím dílčím cílem je analyzovat vývoj těchto metod v čase, jejich postupnou modernizaci a zejména jejich výslednou efektivitu v praxi. Posledním z dílčích cílů je předložit případně návrhy na zlepšení těchto opatření.

Metodika

Nejprve bude nutné vyhledat vhodné zdroje a literaturu v rámci tématu padělání bankovek a praní špinavých peněz. Dále bude vypracován stručný přehled, který poskytne základní informace o obou tématech. Poté již bude následovat vlastní práce, kde budou témata podrobněji rozebrána. V této části budou využity aktuální informace v podobě tiskových zpráv, statistik, zákonů, údajů centrálních bank atd. V návaznosti na praktickou část autor zhodnotí efektivitu nástrojů pro boj proti padělání bankovek a praní špinavých peněz. Na závěr práce budou také předloženy případně návrhy na jejich zlepšení.

Harmonogram zpracování

Nalezení vhodných zdrojů a sběr dat : 03/2011 - 05/2011

Zpracování úvodní teoretické části a úvodu do části praktické + Diplomová praxe: 06/2011 - 08/2011

Zpracování praktické části a celkové zpracování problematiky: 09/2011 - 02/2012

Kompletace práce, formální úprava, výběr vhodných příloh: 03/2012 - 04/2012

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

padělání bankovek, praní špinavých peněz, AML systémy, ochranné prvky, Česká národní banka, Finančně analytický útvar

---

Doporučené zdroje informací

TOMÁŠ Ježek. Peníze a trh. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2002. 148 s. ISBN 80-7178-685-3

REVENDA, Zbyněk. Peněžní ekonomie a bankovníctví. 3. vydání. Praha: Management Press, 2000. 634 s. ISBN 80-7261-031-7

NOVOTNÝ, Vlastislav. Papírová platidla ČSR 1918-1993, ČR a SR 1993-2010. 1. vydání. Hodnonín: PaedDr. Jarmila Novotná, 2010. 165 s. ISBN 978-80-86543-15-4

Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

REVENDA, Zbyněk. Centrální bankovníctví. 2. vydání. Praha: Management Press, 2001. 782 s. ISBN 80-7261-051-1

Vedoucí práce

Sluková Kamila, Ing.

Termín odevzdání

březen 2012

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 8.11.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Padělání bankovek a praní špinavých peněz" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. 3. 2012

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí mé diplomové práce Ing. Kamile Slukové za užitečné připomínky a rady, které mi při zpracování této práce velice napomohly.

Padělání bankovek a praní špinavých peněz

Banknote forgery and money laundering

Souhrn

Předložená diplomová práce je zaměřena na padělání bankovek a praní špinavých peněz. Obě nelegální aktivity jsou v současné době velice aktuální a vzhledem k technologickému vývoji je stále těžší proti nim bojovat. Z tohoto důvodu jsou v práci zkoumány nástroje, které mají tyto podvodné praktiky co nejvíce omezovat. Spolu s nimi práce obsahuje také celkový náhled do obou problematik a jejich historický vývoj, přičemž bylo pro tyto účely využito zejména statistických údajů České národní banky a Finančního analytického útvaru Ministerstva financí ČR. Jako zdroje informací dále posloužily tiskové zprávy a odborné články. Oblast boje proti praní špinavých peněz má například velmi širokou legislativní základnu, proto byly hojně využity také zákony a vyhlášky. Autorovým primárním záměrem bylo zaujmout kritický postoj ke všem popsaným nástrojům a následně objektivně zhodnotit současnou situaci v rámci obou problematik. Každé ze zmíněných témat bylo zpracováno samostatně a spolu s hodnocením současné situace byly autorem předloženy také návrhy na její zlepšení.

Summary

The presented diploma thesis is aimed at banknote forgery and money laundering. Both illegal activities are currently very present and due to technological advance it's increasingly difficult to fight them. Therefore author of this thesis explores instruments, which are supposed to reduce these fraudulent actions. In this work there is also an overall view of both issues and their historical development. For these purposes author has used statistics of Czech National Bank and Financial Analytical Unit of Ministry of Finance of the Czech Republic. As a source of information they were also used press releases and expert articles. The area of fight against money laundering for example has very wide legislative base, so in this thesis there is a plentiful usage of laws and regulations. The author's primary intention was to take a critical stance to all described instruments and afterwards to objectively evaluate present situation in both areas. Each of these topics was elaborated individually and with evaluation of current situation author also presented suggestions for its improvement.

Klíčová slova: padělání bankovek, praní špinavých peněz, AML systémy, ochranné prvky, Česká národní banka, Finanční analytický útvar, legalizace výnosů z trestné činnosti, padělek, podezřelý obchod.

Keywords: banknote forgery, money laundering, AML systems, security features, Czech National Bank, Financial Analytical Unit, Legalization of the Proceeds from Criminal Activity, counterfeit, suspicious transaction.

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce.....	11
2.2 Metodika.....	11
3 Přehled řešené problematiky.....	12
4 Vlastní práce	13
4.1 Padělání bankovek	13
4.1.1 Padělky	13
4.1.1.1 Klasifikace	14
4.1.1.2 Legislativa	15
4.1.1.3 Historie	17
4.1.2 Česká koruna	17
4.1.2.1 Platné bankovky	18
4.1.2.2 Ochranné prvky	19
4.1.3 Ostatní měny.....	24
4.1.3.1 Euro	24
4.1.3.2 Americký dolar	26
4.1.3.3 Britská libra	27
4.1.4 Padělatelé.....	29
4.1.4.1 Organizovaný zločin.....	31
4.1.4.2 Aktuální případy padělání	32
4.1.5 Zadržené padělky.....	34
4.1.5.1 Statistika ČNB	34
4.1.5.2 Vývoj v čase	39
4.1.6 Zhodnocení výsledků a doporučení.....	42
4.2 Praní špinavých peněz	44
4.2.1 Realizace.....	44
4.2.1.1 Namáčení.....	44
4.2.1.2 Mydlení.....	45
4.2.1.3 Ždímání.....	46
4.2.2 Historie	46
4.2.3 Legislativa	47
4.2.3.1 AML zákon.....	47
4.2.3.2 Politicky exponovaná osoba	50
4.2.3.3 Zákon o omezení plateb v hotovosti.....	52
4.2.3.5 Vyhlášky České národní banky	54
4.2.4 Instituce ČR	56
4.2.4.1 Finanční analytický útvar	56

4.2.4.2 Mezinárodní spolupráce	61
4.2.5 AML systémy	63
4.2.5.1 Řešení systému	63
4.2.5.2 Identifikace podezřelého obchodu.....	65
4.2.6 Praní špinavých peněz v praxi	67
4.2.6.1 Aktuální případy	68
4.2.6.2 Daňové ráje.....	71
4.2.7 Podezřelé obchody.....	72
4.2.8.1 Statistika FAÚ	72
4.2.8.2 Vývoj v čase	75
4.2.8 Zhodnocení výsledků a doporučení.....	78
5 Závěr	80
6 Seznam použitých zdrojů.....	81
7 Přílohy.....	88

Seznam obrázků

Obrázek 1	Pozměněná bankovka - 1000 Kč na neexistující hodnotu 100 000 Kč ...	13
Obrázek 2	Bankovka o nominální hodnotě 1000 korun českých.....	18
Obrázek 3	Bankovka o nominální hodnotě 2000 korun českých.....	18
Obrázek 4	Bankovka o nominální hodnotě 5000 korun českých.....	19
Obrázek 5	Vodoznak na tisícikoruně - průhled z líce a z rubu	20
Obrázek 6	Okénkový proužek u dvousetkorunové a tisícikorunové bankovky.....	20
Obrázek 7	Oranžová vlákna zapuštěná v papíru bankovky	21
Obrázek 8	Soutisková značka na pětisetkorunové bankovce.....	21
Obrázek 9	Skrytý obrazec na stokoruně	21
Obrázek 10	Proměnlivá barva na pěti-tisícikoruně.....	22
Obrázek 11	Iridiscentní pruh na tisícikoruně.....	22
Obrázek 12	Mikrotext umístěný na stokoruně.....	23
Obrázek 13	Líc a rub dvoutisícové bankovky pod UV světlem	24
Obrázek 14	Popsaná skotská bankovka o nominální hodnotě 1 libra.....	29
Obrázek 15	Pozměněná bankovka - 500 Kč na neexistující hodnotu 500 000 Kč	30
Obrázek 16	Graf počtu padělaných a pozmeněných peněz zadržených v ČR.....	39
Obrázek 17	Graf počtu padělků zadržených v oběhu a policií	40
Obrázek 18	Graf padělků českých bankovek dle stupně nebezpečnosti.....	41
Obrázek 19	Projekt MoneyWeb a jednotlivé vazby	59
Obrázek 20	Současná organizační struktura Finančního analytického útvaru	60
Obrázek 21	Graf počtu přijatých oznámení o podezřelých obchodech	75
Obrázek 22	Graf počtu trestních oznámení podaných v jednotlivých letech	76

Seznam tabulek

Tabulka 1	Padělky zadržené na území ČR v letech 1993-2010	34
Tabulka 2	České a zahraniční padělky (1993-2010)	34
Tabulka 3	Padělky zadržené v oběhu a policií v letech (1993-2010).....	35
Tabulka 4	Padělané bankovky české, evropské a americké měny (1996-2010)	35
Tabulka 5	České padělané bankovky dle stupně nebezpečnosti (1996-2010)	36
Tabulka 6	Hodnota českých i zahraničních padělků (2003-2010)	37
Tabulka 7	Počet bankovek v oběhu připadající na jeden padělek (2007-2010).....	37
Tabulka 8	Nominální hodnoty nejčastěji padělaných bankovek (2003-2010).....	38
Tabulka 9	Oznámení o podezřelých obchodech a trestní oznámení (1996-2003) ...	72
Tabulka 10	Informace postoupené orgánům daňové a celní správy (2008-2011)	73
Tabulka 11	Výsledky kontrol povinných osob (2000-2005).....	74
Tabulka 12	Objem zajištěných finančních prostředků (2009-2011)	74

Seznam použitých zkratk

AML – Anti-money laundering = proti praní špinavých peněz

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

DMS – Document management system = systém elektronického oběhu dokumentů

EU – Evropská unie

EUR – evropská společná měna euro

FAFT – Financial Action Task Force on Money Laundering = Finanční akční výbor proti praní špinavých peněz

FAÚ – Finanční analytický útvar

HDP – Hrubý domácí produkt

ICAP – International Currency Awareness Program = mezinárodní program pro ostražitost nad měnou

IT – informační technologie

Kč – korun českých

OSN – Organizace spojených národů

USA – United States of America = Spojené státy americké

UV – ultraviolet = ultrafialové

1 Úvod

Peníze. Mohou přinášet radost, svobodu či jistotu. Ale také mohou být zdrojem závisti, nepřátelství a zbytečné agrese. Mnozí lidé ovšem tvrdí, že peníze nejsou důležité a že pro ně nemají žádný význam. Je jedno, zda tomu opravdu věří, nebo se snaží působit nematerialisticky. Jejich tvrzení není pravdivé. Ať chceme, nebo ne, peníze působí na život každého z nás. Jsou nezbytně nutné pro uspokojení našich nejzákladnějších potřeb. Platíme za pití, jídlo, střechu nad hlavou a spoustu dalších věcí, jež s bydlením a celkovým žitím souvisí.

Bezpodmínečná nutnost peněz nás pak staví před otázku, kde je získat. Naprostá většina lidí si peníze vydělává prací či podnikáním. Člověk je ovšem již od pradávna tvorem vynalézavým a neustále se snaží ulehčit si život. Práce člověku sice peníze vydělá, ale přeci se najde jednodušší způsob. Někteří jedinci se proto obohacují pomocí nekalých a nelegálních praktik.

Tento způsob uvažování není ničím novým. Již při prvním používání mincí vymýšleli lidé drobné podvody. Panovník vyrobil mince ze slitiny drahého a obyčejného kovu a opatřil je pečetí, která potvrzovala množství drahého kovu v dané minci. Velmi brzy ovšem někoho napadlo kousek mince uštípnout a pustit minci dál do oběhu. Ražba přeci stále označovala hodnotu dané mince a onen „nenechavec“ se obohatil o uštípnutý kousek. Tyto praktiky se však velice brzy rozšířily a mince se začaly znovu vážit, tak jako dříve při platbách zlatem či stříbrem. K řešení tohoto problému se začaly okraje mincí vroubkovat, aby bylo hned vidět, zda někdo kousek mince uštípl. Vroubkování mincí přetrvávalo až do dneška a připomíná nám dobu používání mincí z drahých kovů a podvodné praktiky našich předků [1].

Není ovšem nutné to připomínat. Člověk se nezměnil a někteří lidé se stále snaží obohacovat se, a to i za cenu porušení zákona. V tomto případě je řeč o padělání bankovek a praní špinavých peněz. A právě o těchto dvou typech nelegálních činností souvisejících s penězi bude tato práce pojednávat.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je analyzovat problematiku padělání bankovek a praní špinavých peněz v ČR. Dílčím cílem je zkoumat metody, kterými centrální banka a vláda České republiky bojují proti těmto typům kriminality. Navazujícím dílčím cílem je analyzovat vývoj těchto metod v čase, jejich postupnou modernizaci a zejména jejich výslednou efektivitu v praxi. Posledním z dílčích cílů je předložit případné návrhy na zlepšení těchto opatření.

2.2 Metodika

Nejprve bude nutné vyhledat vhodné zdroje a literaturu v rámci tématu padělání bankovek a praní špinavých peněz. Dále bude vypracován stručný přehled, který poskytne základní informace o obou tématech. Poté již bude následovat vlastní práce, kde budou témata podrobněji rozebrána. V této části budou využity aktuální informace v podobě tiskových zpráv, statistik, zákonů, údajů centrálních bank atd. V návaznosti na praktickou část autor zhodnotí efektivitu nástrojů pro boj proti padělání bankovek a praní špinavých peněz. Na závěr práce budou také předloženy případné návrhy na jejich zlepšení.

3 Přehled řešené problematiky

Padělání bankovek a praní špinavých peněz je v posledních letech velmi aktuálním tématem. Falešné bankovky je dnes možné vhodně upravovat pomocí běžně dostupných a sofistikovaných grafických programů a tisknout na stále kvalitnějších přístrojích, které zaplavují trh spolu s ostatními výkřiky techniky. Stejně tak se rozšířily možnosti legalizace výnosů z trestné činnosti. Světovým fenoménem se stal internet. Potřebné informace získáme během několika sekund, komunikace je rychlejší a stejně tak bankovní převody. Špinavé peníze pak lze pomocí internetového bankovníctví během velmi krátké doby několikrát přesunout na zahraniční účty v různých státech a definitivně tak smazat stopy po jejich původu.

Vláda České republiky a Česká národní banka se proti těmto podvodným praktikám snaží bojovat. Mají k dispozici odborníky na rozpoznání padělaných bankovek, zkušebnu platidel, Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR, komerční banky s jejich AML systémy (Anti-money laundering systémy – viz kapitola 4.2.5) a Policii ČR.

Mnoho lidí si někdy pomyslelo, jak snadné by bylo vzít nějakou bankovku a okopírovat ji. Zlomek těchto osob to pak skutečně udělá a další zlomek se bude snažit tuto falešnou bankovku použít při platbě. Mnohdy je k tomu donutí zoufalá finanční situace, v případě mladistvých rebelství a touha po penězích. Tato zdánlivě nevinná hloupost však dokáže dosud bezúhonného člověka dostat na několik let za mříže, pokud prozatím pomineme organizované gangy, jež padělají peníze v hodnotě milionů korun.

Praní špinavých peněz je oproti tomu již spojeno s velmi těžkými zločiny, jakými jsou obchody s drogami či se zbraněmi. Výdělků z těchto činností jsou tímto způsobem zlegalizovány a svému majiteli se vrací ve formě nezávadného a zdanitelného příjmu. Finanční prostředky jsou již odloučené od svého původního nelegálního zdroje a lze s nimi nakládat naprosto libovolně. Ve většině případů jsou investovány do nemovitostí či slouží k financování další trestné činnosti.

Obě zmíněné nelegální činnosti jsou denním chlebem zločinných organizací a zdrojem jejich ekonomické síly. Organizovaný zločin se proto snaží jednotlivé postupy stále zdokonalovat a jen tak se těchto praktik nevzdá. Je na státních bezpečnostních složkách a podpůrných institucích, aby se pokusily tyto snahy co nejvíce omezovat.

4 Vlastní práce

Praní špinavých peněz a padělání bankovek mají mnohé společného. Obě praktiky jsou přímo spojeny s penězi a slouží k nelegálnímu obohacování. V obou případech se také jedná o skutečně závažné trestné činy. Přes některé společné vlastnosti však jde o zcela samostatná témata, mající svá specifika. Z tohoto důvodu bude celá práce rozdělena na dvě hlavní části a obě problematiky tak budou nezávisle na sobě a podrobněji rozebrány.

4.1 Padělání bankovek

Z nějakého důvodu se nám nedostává peněz, vytiskneme si tedy své vlastní. Jedno chybné rozhodnutí, jedna jediná bankovka a můžeme se rozloučit se svobodou až na několik let. Ne každá napodobenina peněz se ale považuje za padělání. Za splnění určitých podmínek je totiž možné tisknout bankovky legálně. Všechny tyto a další náležitosti definuje zákon či konkrétní vyhlášky České národní banky.

4.1.1 Padělky

Vyhláška České národní banky upravuje definici padělků, jež jsou rozděleny do tří skupin.

„Padělané peníze jsou jakékoliv reprodukce (kopie) peněz vyrobené za účelem jejich udání do oběhu namísto pravých peněz.

Pozměněné peníze jsou jakkoliv upravené peníze za účelem jejich udání do oběhu jako peněz vyšší hodnoty (nejčastěji grafická úprava označení hodnoty u bankovek nebo mechanická úprava technických parametrů u mincí).

Napodobeniny peněz jsou jakékoliv reprodukce (kopie) peněz vyrobené za jiným účelem než udání do oběhu namísto pravých peněz (divadelní a filmové rekvizity, reklamní a upomínkové předměty, učební pomůcky, poukázky na slevy ze zboží a služeb)“[8].

Obrázek 1 Pozměněná bankovka - 1000 Kč na neexistující hodnotu 100 000 Kč

Zdroj: Padělky 2010, Česká národní banka, [8]

4.1.1.1 Klasifikace

Všechny padělané bankovky jsou klasifikovány dle stupně nebezpečnosti. Tyto stupně jsou vnitřním označením zkušebny platidel České národní banky a nejsou definovány žádným obecně závazným právním předpisem ani vnitřním předpisem ČNB. Česká národní banka tuto stupnici používá z tradice.

„1 – Velmi nebezpečný padělek.

Padělek zhotovený odborníkem shodnými technikami jako pravé platidlo nebo technikami jen těžko odlišitelnými. Padělek charakterizuje použití mimořádně kvalitní reprodukční techniky a mimořádně kvalitní napodobení všech ochranných prvků.

Příklad: *hlubotiskový padělek hlubotiskového platidla s napodobením všech ochranných prvků na papíru s vlastnostmi velmi podobnými papíru bankovkovému.*

2 – Nebezpečný padělek.

Padělek zhotovený shodnými nebo jinými technikami, charakteristický použitím kvalitní reprodukční techniky a kvalitním napodobením všech podstatných ochranných prvků.

Příklad: *Padělek hlubotiskového platidla zhotovený kvalitním tiskem z plochy s napodobením protlaku hlubotisku a s kvalitním napodobením ochranných prvků. Padělek zhotovený nekvalitním hlubotiskem s kvalitním napodobením ochranných prvků. Výjimečně i padělek xerografický nebo produkt inkoustového tisku s velmi kvalitně napodobenými ochrannými prvky.*

3 – Zdařilý padělek.

Padělek průměrné kvality charakteristický použitím dobré reprodukční techniky a napodobením některých ochranných prvků na dobré úrovni.

Příklad: *Padělek hlubotiskového platidla zhotovený tiskem s plochy nebo kvalitní barevnou xerografií, barevně věrný, s napodobením některých ochranných prvků.*

4 – Méně zdařilý padělek.

Padělek charakteristický použitím nepřilíš kvalitní reprodukční techniky, bez napodobení ochranných prvků, případně s nekvalitním napodobením některých z nich.

Příklad: *Padělek zhotovený jednobarevnou xerografií, tónovaný nebo kolorovaný, barevně odlišný, bez napodobení ochranných prvků. Barevná reprodukce zhotovená na základě inkoustového tisku, v neostrém provedení, s nekvalitním napodobením ochranných prvků nebo bez nich.*

5 – Neuměly padělek.

Padělek charakteristický použitím nekvalitní reprodukční techniky, bez napodobení ochranných prvků, odlišného barevného provedení.

Příklad: *Padělek zhotovený černobílou xerografií, barevně odlišný, bez napodobení ochranných prvků, jiného rozměru, pouze jednostranný nebo slepený ze dvou stejných samostatně reprodukováných částí“ [71].*

Padělky českých bankovek bývají většinou méně zdařilé. Každoročně je zadrženo pouze několik padělků označených stupněm nebezpečnosti 2 a jedničkové padělky nebyly v České republice dosud zachyceny. Padělek druhého stupně dokáže neinformovaného laika dokonale oklamat, jelikož jednotlivé ochranné prvky vynikají dobrou kvalitou napodobení.

U prvního stupně má i odborník velmi těžkou pozici a takový padělek dokáže většinou rozeznat pouze stroj. V tomto případě je totiž použit dokonalý materiál a při tisku jsou použity shodné tiskové techniky jako u pravých bankovek. Navíc jsou mnohdy napodobeny i technické ochranné prvky, které nelze pouhým okem rozeznat. K minimu takto kvalitních padělků patří zejména padělky padesáti- a stodolarových bankovek, jež odborníci nazývají „superdolary“. Více viz kapitola 4.1.3.2 Americký dolar [77].

4.1.1.2 Legislativa

Trestný čin padělání a pozměňování peněz poskytuje ochranu tuzemským i cizozemským penězům [34] a patří mezi trestné činy proti měně, které upravuje trestní zákon. *Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákoník* byl bezmála 70 krát novelizován a po téměř padesáti letech ho s účinností od 1. ledna 2010 nahradil *zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*.

Okopírovat si doma nějakou bankovku a jít zkusit štěstí se může zdát jako nevinné jednání. Ať už k tomuto jednání člověka vede nepříznivá finanční situace nebo touha po dobrodružství, nemusí se mu to vyplatit. Za jednu jedinou bankovku totiž každému hrozí nejméně 3 roky vězení. Neznalost zákona neomlouvá a výše zmiňovaný zákon hovoří jasně.

„(1) Kdo sobě nebo jinému opatří nebo přechovává padělané nebo pozměněné peníze nebo prvky peněz sloužící k ochraně proti jejich padělání, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Kdo padělá nebo pozmění peníze v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, nebo kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.

(3) Odnětím svobody na pět až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu“ [32].

Trestného činu se dopustí i ten, kdo padělané nebo pozměněné peníze, jimiž mu bylo placeno jako pravými, udá jako pravé. Hrozí mu poté trest odnětí svobody až na dva roky, zákaz činnosti nebo propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty [33].

V případě, že člověk přeci jen padělanou bankovku omylem přijme, je nejlepším řešením ji okamžitě odevzdat policii, České národní bance či na přepážce jakékoliv banky. Při odevzdání pak musí každá osoba předložit průkaz totožnosti a sdělit, jak k takové bankovce přišla. Bankovka je následně odebrána, a to bez jakékoliv náhrady [80].

Za padělání je pro účely zákona považováno každé neoprávněné vyhotovení napodobeniny zákonných peněz, které za určité situace umožňuje, aby se tato napodobenina dostala do oběhu. Nemusí se jednat pouze o profesionálně vyrobený padělek, ale třeba o obyčejné černobílé kopie či ručně malované padělky. Takto primitivní padělky se totiž také dokázaly dostat do oběhu [74].

Pozměňováním peněz se pak rozumí jakákoliv úprava peněz nižší nominální hodnoty tak, aby vypadaly jako peníze vyšší nominální hodnoty. Většinou se jedná o přidání nuly na bankovku, což je možné provést jen u některých měn. U českých peněz není tato úprava vzhledem k jejich barevné rozmanitosti prakticky možná [74].

4.1.1.3 Historie

Už od doby vzniku peněz se setkáváme s jejich paděláním. Ještě před zavedením bankovek se tedy objevovaly padělky mincí, které se vyskytovaly i na území našeho státu.

Například na začátku 20. století se při bagrování Vltavy a stavbě nového nábřeží našly nedokončené padělky mincí z druhé poloviny 15. století. Mincovna byla nejspíš odhalena dříve, než mohly být padělky dokončeny. V 15. století se také vyráběly falešné peníze na hradu Kámen. Tato skutečnost ovšem vyšla najevo až o 400 let později, kdy byly v zasypaných sklepích objeveny kleště a klešťovitě stroje k bití mincí [90].

Koncem 19. století byly odhaleny další pozůstatky rozsáhlého padělání mincí. Dílna z druhé poloviny 15. století obsahovala obrovské množství měděných plátů s vyraženými otvory a její kapacita byla odhadnuta na 4000 drobných mincí [90].

Nejznámějším a historicky doloženým padělatelem byl ovšem Václav Hanka, jenž pracoval v Národním muzeu. Spolu s rukopisy Královédvorským a Zelenohorským vyrobil padělky mincí, které měly platit na Velké Moravě. Tyto mince daly podnět k pochybám o pravosti obou rukopisů, jelikož se na Velké Moravě mince vůbec nerazily [90].

Padělání peněz bylo vždy považováno za těžký zločin a ve středověku se tresty pro padělatele od těch dnešních dosti lišily. Za doby Karla IV. například zákoník stanovil za padělání trest smrti upálením, případně vaření v oleji. V Drážd'anech se zase vypichovaly oči nebo se useknutá ruka padělatele připevnila na mincovnu. Kromě trestu smrti upálením byla pro penězokazce určena také smrt škrcením či smýkáním [90].

Tresty pro padělatele se do dnešního dne výrazně změnilly, ale odhodlání lidí nelegálně se obohacovat zůstává stále stejné.

4.1.2 Česká koruna

„Česká koruna je od 8. února 1993 jediným zákonným platidlem při všech platbách na území České republiky“ [2].

Kromě výše zmíněné výlučnosti měny jako zákonného platidla na daném území má každá měna dalších několik základních znaků, mezi něž patří také nominální struktura. Ta v případě české koruny prošla v posledních letech několika změnami, kdy byly bankovky o nižších nominálních hodnotách zcela nahrazeny mincemi.

Konkrétně se jedná o bankovky o nominálních hodnotách 20 Kč a 50 Kč. Platnost prvně zmíněné bankovky byla ukončena k 31. 8. 2008 a padesátikorunová bankovka skončila svou platnost poměrně nedávno, a to 31. 3. 2011 [56].

4.1.2.1 Platné bankovky

V současné době jsou v České republice platné následující bankovky.

100 Kč - Vzor 1997 – v oběhu od 15. 10. 1997, vzor 1995 – v oběhu od 21. 6. 1995.

200 Kč - Vzor 1998 – v oběhu od 6. 1. 1999, vzor 1996 – v oběhu od 14. 8. 1996.

500 Kč - Vzor 2009 – v oběhu od 1. 4. 2009, vzor 1997 – v oběhu od 18. 3. 1998, vzor 1995 – v oběhu od 27. 12. 1995.

1000 Kč - Vzor 2008 – v oběhu od 1. 4. 2008, vzor 1996 – v oběhu od 6. 12. 1996 [56].

Obrázek 2 Bankovka o nominální hodnotě 1000 korun českých

Zdroj: České bankovky, Česká národní banka, [56]

Právě nová tisícikoruna byla zvolena nejlepší světovou bankovou roku 2008, za což může vděčit zejména novým ochranným prvkům. Česká národní banka si cenu (viz příloha A) převzala v průběhu Currency Conference 2008 (konference o měnách), která se tentokrát konala v Praze. Tato konference slouží jako celosvětové setkání zástupců centrálních bank, výrobců bankovek a dodavatelů materiálů pro jejich výrobu a koná se pravidelně každých 18 měsíců v různých částech světa [7].

2000 Kč - Vzor 2007 – v oběhu od 2. 7. 2007, vzor 1999 – v oběhu od 1. 12. 1999, vzor 1996 – v oběhu od 1. 10. 1996.

Obrázek 3 Bankovka o nominální hodnotě 2000 korun českých

Zdroj: České bankovky, Česká národní banka, [56]

5000 Kč - Vzor 2009 – v oběhu od 1. 12. 2009, vzor 1999 – v oběhu od 8. 9. 1999 [56].

Obrázek 4 Bankovka o nominální hodnotě 5000 korun českých

Zdroj: *České bankovky, Česká národní banka*, [56]

Jak vyplývá z výše uvedeného, v letech 2007 až 2009 byla Českou národní bankou provedena inovace bankovek v nominálních hodnotách 500, 1000, 2000 a 5000 Kč. Bylo tak učiněno za účelem zvýšení ochrany české měny proti paděláním. Vyšší ochrana zahrnovala změnu stávajících ochranných prvků, doplnění nových ochranných prvků a úpravy vzhledu [9].

4.1.2.2 Ochranné prvky

Podle člena bankovní rady ČNB Pavla Řežábka jsou české bankovky a mince v mezinárodním srovnání velmi bezpečné a patří k nejméně padělaným. Je to zejména proto, že výzkum, vývoj a aplikace ochranných prvků českých peněz patří ke světové špičce. Většina zadržovaných padělků je díky tomu hodnocena stupněm nebezpečnosti 4 – méně zdařilý padělek [9]. Sofistikované ochranné prvky totiž není lehké napodobit a české bankovky jich obsahují šest až osm, dle nominálních hodnot bankovek.

1. Vodoznak

Vodoznak je zřetelně viditelný, pokud se na bankovku podíváme proti světlu. Je použit takzvaný lokální stupňovitý vodoznak umístěný ve střední části širokého nepotištěného okraje a vždy ho tvoří portrét osobnosti, jež je vyobrazena na konkrétní bankovce. V případě tisícikoruny se jedná o portrét Františka Palackého. U bankovek o nominální hodnotě 500 Kč a více je navíc vodoznakem vyobrazeno hodnotové číslo bankovky a určitý symbol, specifický pro každou bankovku. U tisícikoruny je to například lipový list a u pěti-tisícikoruny sedící orlice [68].

Obrázek 5 Vodoznak na tisícikoruně - průhled z líce a z rubu

Zdroj: *Ochranné prvky 1000 Kč, Česká národní banka, [68]*

2. Okénkový proužek s mikrotextem

Do papíru bankovky je zapuštěný proužek z uměle metalizované hmoty, který na lící straně vystupuje vždy po 5 mm na povrch papíru. Okénka stříbřité barvy jsou dlouhá 5 mm a je na nich zdola nahoru čitelný negativní mikrotext označující nominální hodnotu bankovky. Při běžném pohledu na bankovku je vidět pouze vystupující část proužku na lící straně a při pohledu proti světlu je proužek vidět z obou stran jako souvislá tmavá linka s prosvítajícím mikrotextem. Nejnovější platné vzory bankovek o nominální hodnotě 500 Kč a více mají okénkový proužek širší (3 mm), který vystupuje na povrch ve čtyřech či pěti intervalech. Další změnou je také přidáný nápis „ČNB“ u negativního mikrotextu a vystupující části navíc mění svou kovově lesklou barvu z hnědofialové na zelenou, a to v závislosti na úhlu dopadu světla [68].

Právě tento kovový proužek je dle slov člena bankovní rady Pavla Řežábka unikátní záležitostí na celém světě a spousta centrální bank tento speciální prvek České národní bance závidí. Ochranný proužek s měnící se barvou byl zvolen zejména proto, že se padělatelé pokoušeli nejrůznějšími způsoby imitovat ten základní stříbrný. Nově použitý kovový proužek navíc pod speciálními sklíčky získává nové barvy a vzory [63].

Obrázek 6 Okénkový proužek u dvoustetkorunové a tisícikorunové bankovky

Zdroj: *Ochranné prvky 200 Kč a 1000 Kč, Česká národní banka, [66][68]*

3. Barevná vlákna

V papíru bankovky jsou zapuštěná okem viditelná vlákna oranžové barvy v délce 6 mm. Tato vlákna jsou nejlépe zřetelná na bílých okrajích bankovky [69].

Obrázek 7 Oranžová vlákna zapuštěná v papíru bankovky

Zdroj: *Ochranné prvky 2000 Kč, Česká národní banka*, [69]

4. Soutisková značka

Soutisková značka je kruhová a tvoří jí písmena „ČR“. Z jedné strany bankovky je viditelná pouze jedna část značky, z druhé část zbývající. V průhledu proti světlu je značka vidět celá a její jednotlivé linky na sebe přesně navazují. U starších vzorů bankovek tvořilo soutiskovou značku písmeno „C“, ve kterém bylo vloženo písmeno „S“ [66].

Obrázek 8 Soutisková značka na pětisetkorunové bankovce

Zdroj: *Ochranné prvky 500 Kč, Česká národní banka*, [67]

5. Skrytý obrazec

Skrytý obrazec tvoří číslo označující nominální hodnotu bankovky a stane se viditelným tehdy, sklopíme-li bankovku ve výši očí do vodorovné polohy proti zdroji světla. Z delší strany bankovky je obrazec pozitivní = tmavý, z kratší strany negativní = světlý. Je umístěn na lícní straně bankovky v ornamentu na rameni portrétu [65].

Obrázek 9 Skrytý obrazec na stokoruně

Zdroj: *Ochranné prvky 100 Kč, Česká národní banka*, [65]

6. Proměnlivá barva

Tento ochranný prvek je založen na optickém efektu a obsahují ho pouze bankovky o nominální hodnotě 500 Kč a více. Ornament specifický pro každou bankovku je vytištěný speciální barvou a mění své zbarvení v závislosti na tom, v jakém úhlu se bankovka sklopí proti dopadajícímu světlu. Zlatá barva, kterou vidíme při běžném čelním pohledu, se při sklopení bankovky proti světlu změní na barvu zelenou. V případě tisícikoruny je touto barvou vytištěn lipový list a u pěti-tisícikoruny je zobrazen šestiúhelník s hlavou českého lva [70].

Obrázek 10 Proměnlivá barva na pěti-tisícikoruně

Zdroj: *Ochranné prvky 5000 Kč, Česká národní banka, [70]*

7. Iridiscentní pruh

Tento ochranný prvek mají pouze bankovky o nominální hodnotě 1000 Kč a více. Duhově lesklý, tzv. ochranný iridiscentní pruh o šířce cca 20 mm je umístěn na lícní straně blíže k pravému okraji bankovky. Je zprava vzorovaný a dvoubarevný. Při běžném pohledu na bankovku se jeví jako průhledný, při sklopení bankovky proti světlu získává barevný nádech zlaté a modré či fialové barvy s kovovým odleskem. Na iridiscentním pruhu jsou vpravo negativně (tj. jako světlé) vyznačeny číslice vyjadřující nominální hodnotu bankovky. Při sklopení bankovky se tyto číslice jeví proti lesklému pruhu jako tmavé [68].

Obrázek 11 Iridiscentní pruh na tisícikoruně

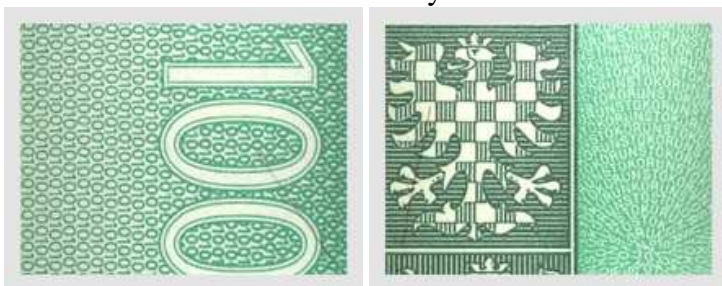

Zdroj: *Ochranné prvky 1000 Kč, Česká národní banka, [68]*

8. Mikrotext

Mikrotext je vytištěn tiskem z plochy. Na lící straně je skryt vpravo od portrétu v pruhu základní barvy vyběhávícím do pravého bílého okraje a číselně označuje hodnotu bankovky. Na rubové straně je poté v pruhu základní barvy mezi státním znakem a pravým okrajem skryt mikrotext slovně označující hodnotu bankovky. Bankovky nejvyšších nominálních hodnot obsahují navíc další mikrotexty v podobě iniciál vyobrazené osobnosti, textu „ČNB“ či „Praha“ [65].

Obrázek 12 Mikrotext umístěný na stokoruně

Zdroj: *Ochranné prvky 100 Kč, Česká národní banka*, [65]

Obzvláště u bankovek nižších nominálních hodnot (100 Kč, 200 Kč) si většiny těchto ochranných prvků vůbec nevšimáme a peníze automaticky a se samozřejmostí převezmeme. Důvodem je také speciální bankovní papír, který neobsahuje dřevo, ale len a bavlnu. Tento materiál se tak od běžného papíru na dotek liší. Pokud tedy v prstech neucítíme něco podezřelého a bankovka vypadá tak, jak má, není třeba ji zkoumat proti světlu.

U bankovek vyšších nominálních hodnot bychom ovšem měli být opatrnější. To platí zejména u tisícikorunových bankovek, které se falšují nejčastěji a kterých bylo v roce 2010 zadrženo celkem 1 434 kusů [80]. Člověk by měl vždy zkontrolovat alespoň okénkový proužek či proměnlivou barvu, kterou již tyto bankovky obsahují. Prohlédnutí bankovky proti světlu či její natočení do jiného úhlu trvá pouhou jednu vteřinu a odhalí minimálně 3 ochranné prvky, které dodají příjemci bankovky jistotu. V dnešní době je obezřetnost na místě a nikdo by ji neměl mít druhému člověku za zlé, ať už se jedná o platbu v obchodě či mezi přáteli. Mnohdy může člověk v peněžence nosit falešnou bankovku několik dní, aniž by to vůbec tušil.

Poněkud složitější pozici mají pracovníci bankovních domů či směnárny, kteří denně přijímají vklady v hodnotách statisíců či dokonce milionů korun. Při své práci

potřebují být rychlí a zároveň musí umět rozeznat falšované bankovky od těch pravých. Jejich rozhodování jim proto usnadňuje ultrafialové světlo, pod kterým se části bankovky rozzáří specifickými barvami. U starších vzorů bankovek se pod UV světlem rozzářila pouze drobná vlákna poseta po celé bankovce, u nejnovějších vzorů však viditelně svítí část portrétu či číslo označující nominální hodnotu bankovky.

Obrázek 13 Líc a rub dvoutisícové bankovky pod UV světlem

Zdroj: 2000 Kč – líc – UV, Česká národní banka, [51]

4.1.3 Ostatní měny

Po českých korunách se u nás nejvíce používají eura a americké dolary. Spolu s nimi se na našem území objevují jejich padělky. Je proto vhodné zmínit, jak si tyto zahraniční měny vedou v boji proti padělání.

4.1.3.1 Euro

Co se týče padělání peněz na evropském teritoriu, nejvýznamnějším mezníkem bylo datum 1. 1. 2002. V tento den byla ve dvanácti členských zemích EU zavedena jednotná měna s názvem euro. Konkrétně se jedná o Německo, Rakousko, Belgie, Francii, Lucembursko, Nizozemí, Finsko, Španělsko, Portugalsko, Řecko, Itálie a Irsko. Euro používají také takzvané třetí země EU Vatikán, San Marino, Monako, Andorra, Kosovo či Černá hora. Jednotná evropská měna se v následujících letech bude rozšiřovat do dalších států, Českou republiku nevyjímaje [90]. Nedávno zavedl euro i náš nejbližší soused Slovensko.

Možnost rozsáhlého padělání jednotné evropské měny se považuje za nejzávažnější bezpečnostní problém Evropské unie. Vytvořilo se totiž obrovské teritorium, na kterém platí stejná měna. Bankovky jsou pro všechny země zcela totožné, mince se liší pouze jednou stranou, která je pro jednotlivé země různá. Pro organizovaný zločin to znamenalo značné ulehčení při padělání bankovek a zejména úsporu vynakládaných finančních

prostředků. Padělatelské dílny se tak mohly zaměřit pouze na euro a zdokonalovat napodobení jeho ochranných prvků. Paradoxně pak docházelo k případům, kdy Evropská centrální banka, respektive její Středisko pro analýzu padělků bylo nuceno konstatovat, že ochranné prvky na některých padělcích eura byly vyvedeny s větší precizností a v mnohem lepší kvalitě než u peněz pravých. Volný pohyb padělků evropské jednotné měny je navíc usnadněn pro mnoho zemí společným Schengenským prostorem, tedy územím volného pohybu osob bez kontrol na společných hranicích [90].

Za významný zdroj padělaných eurobankovek se v současné době považuje Litva, jelikož byli s těmito padělkami v mnoha případech zadrženi Litevci. V nedávné době byly také objeveny velké padělatelské dílny v Kolumbii. Některé padělkami evropské měny jsou opravdu velice kvalitní, z čehož se dá usoudit, že organizovaný zločin se této nelegální aktivitě dlouhodobě věnuje a značně z ní profituje [90].

Počet padělků eur na českém území se v posledních letech výrazně zvýšil. Zatímco v roce 2008 bylo zachyceno 1 028 padělků evropské měny, v roce 2009 to již bylo 2 745. Zvýšil se zejména počet zdařilých padělků, které jsou těžce rozpoznatelné a které jsou vyráběny pomocí nákladnějšího a kvalitnějšího tisku. Nejčastěji padělaná byla přitom stoeurová bankovka [75].

Pokud bychom počítali množství padělků vůči celkovému počtu bankovek v oběhu, česká měna si vede oproti euru výrazně lépe. V roce 2009 připadl v ČR přibližně jeden zadržovaný padělek bankovky na 97 500 kusů bankovek v oběhu. V zemích platících eurem to byl v průměru jeden padělek na 13 850 kusů bankovek v oběhu. Padělků české koruny se tak v tomto srovnání vyskytlo sedmkrát méně [9].

Ochranné prvky eurobankovek jsou obdobné jako u české měny. Snad jedinou zvláštností je plastický tisk, který je možné nahmatat prsty. Díky zvláštní technologii tisku jsou pak bankovky na omak nezaměnitelné [64].

4.1.3.2 Americký dolar

Dolary jsou velice problematické. Většinu z nich totiž tvoří starší bankovky jednotných tvarů, podobné barvy a s málo vyvinutými ochrannými prvky. Důvodem je fakt, že v USA platí všechny americké bankovky vydané od roku 1861 [77]. Pokud tuto skutečnost srovnáme s českými penězi, rozdíl je ohromující. V České republice jsou nyní platné bankovky vydané před šestnácti lety (např. 500 Kč vzor 1995). V případě amerických dolarů je stáří stále platných bankovek 150 let.

V roce 2009 bylo na českém území zadrženo 217 padělaných a pozměněných amerických bankovek, v roce 2008 jich bylo 224. Nejčastěji se jednalo o stodolarové padělky a jejich kvalita byla dokonce vyšší než u eur [75].

Některé padělky dolarů jsou tak dokonale vyvedeny, že spadají do prvního stupně nebezpečnosti. Mezi tyto velmi nebezpečné falzifikáty patří zejména padělky padesátia stodolarových bankovek. Tyto bankovky jsou odborníky nazývány „superdolary“ a poprvé se objevily v roce 1989 [77].

Superdolary jsou vyráběny s použitím hlubotisku a ceninového papíru, který je velice podobný originálu. Pro vytvoření tak kvalitních falzifikátů je potřeba dostatek vhodných prostředků. Předpokládá se proto, že za jejich výrobou stojí nějaký stát. Spekuluje se o Iráku za vlády Husajna či o Kolumbii. Padělky však prozradí chyby v detailním provedení kresby. Odborník pod lupou rozezná na bankovce minimálně osm míst, kde se kresba liší od originálu. Takovým místům se říká „markanty“. Pokud má bankovka projít jako pravá, je tolerován jen jediný markant. Při nalezení více jak dvou nedostatků se pak jedná o stoprocentní jistotu padělku [77]. Velmi znepokojující je ovšem fakt, že je na těchto padělaných bankovkách použita fungující opticky proměnlivá barva. Hovoří se o tom, že se jedná o pravou barvu, která byla zcizena při dodávce do ceninové tiskárny. Americká tajná služba ani výrobce barvy nicméně odmítají tuto informaci potvrdit [79].

Padělání americké měny může být lukrativní a relativně málo riziková aktivita v mnoha částech světa. Americký dolar je používán ve velkém množství zemí a přibližně 60% této měny je drženo v zahraničí. Padělatelé tak mají mnoho příležitostí k udání padělků do oběhu. Z tohoto důvodu byl v polovině devadesátých let založen International Currency Awareness Program (ICAP), ve volném překladu Mezinárodní program pro ostražitost nad měnou. Tento program má za úkol rozšiřovat a posilovat spolupráci

zahraničních bank a zákonných institucí s americkou tajnou službou. Ta pomáhá a radí zejména s odhalováním padělků a vyšetřováním. Děje se tak prostřednictvím ICAP týmu, který je složen ze zaměstnanců Pokladnice Spojených států (U.S. Treasury), Federálního rezervního systému (Federal Reserve System) a americké tajné služby (U.S. Secret Service) [10].

Velkou pomocí pro padělatele jsou v posledních letech stále kvalitnější počítače, skenery a tiskárny. Osoba s pouze základními počítačovými dovednostmi tak může díky digitální technologii vyrobit padělanou bankovku, jež se dá lehce udat. Počítačem ovládané speciální druhy tisku, které jsou nabízeny na současném trhu, umožňují tisk vysoce kvalitních padělků ve velkých objemech a bez speciálních znalostí. Americká tajná služba předpokládá, že padělání americké měny bude stále lehčí se zlepšující se technologií a se snižováním cen počítačového vybavení [10].

Co se týče „superdolarů“, dle rady federálních rezerv lze u těchto padělků i přes jejich vysokou kvalitu odhalit nejrůznější defekty, a to jak na pokladnách Federální rezervní banky, tak ve finančních institucích po celém světě. Dále doplňuje, že hrozba těchto druhů padělků je zcela zastíněna hrozbou hromadného padělání pomocí digitálního tisku. Americká tajná služba nicméně pokračuje v intenzivním vyšetřování všech nebezpečných padělků amerických dolarů, aby omezila přímé ekonomické ztráty a ztrátu důvěryhodnosti americké měny ve světě [10].

Při srovnání počtu padělků a celkového počtu bankovek v oběhu jsou na tom americké dolary podobně jako eura. Americké komerční banky hlásí nálezy jedné padělané bankovky na přibližně 10 000 bankovek pravých. Například v roce 2005 byly po celém světě odhaleny padělky v hodnotě jednoho dolaru na každých 12 400 dolarů v oběhu [10].

4.1.3.3 Britská libra

Britská měna v českých statistikách zadržovaných padělků příliš nefiguruje. Například v roce 2009 bylo v České republice zadrženo pouze 119 padělaných bankovek britské libry [75].

Důvod, proč je zde britská libra zmíněna je takový, že autor má s touto měnou bohaté zkušenosti. A to díky letnímu přivýdělků ve Skotsku, kde během čtyř let strávil celkem devět měsíců. Jednalo se o práci v typickém britském „Chip shopu“ a kavárně. Během letní sezóny byly tržby tohoto byznysu stabilně velmi vysoké, a proto se dá bez

nadsázky říci, že za celou dobu autorovi prošly pod rukama anglické a skotské bankovky v hodnotě více jak sto tisíc liber.

Jak již bylo naznačeno, ve Velké Británii se používají dva druhy britské měny. Anglické a skotské libry. Zatímco anglické libry jsou všeobecně přijímány při placení po celé Británii a v bankách či směnárnách po celém světě, skotské libry poslouží až na výjimky pouze na území Skotska.

Ve většině zemí jsou to centrální banky, které mají jako jediné pravomoc vydávat nové bankovky. V případě anglických liber je to Bank of England. Ovšem skotské libry mohou vydávat hned tři banky – Bank of Scotland, Clydesdale Bank a Royal Bank of Scotland [54].

Ačkoliv jsou skotské libry tisknuty třemi různými bankami, obsahují totožné a stejně kvalitní ochranné prvky jako jejich anglická verze či ostatní měny. Co se týče padělání, v roce 2010 bylo odhaleno přibližně 300 000 falzifikátů anglické libry a více jak 90% tohoto počtu tvořily dvacetilibrové bankovky. Počet zejména těchto padělků v minulých letech velice kolísal, a proto byla v březnu roku 2007 představena její nová a vylepšená verze (viz příloha B) [3].

Padělků skotských liber bylo v roce 2010 zadrženo necelých 36 000, což je pouhá třetina oproti roku 2006, kdy bylo objeveno více jak 100 000 padělaných bankovek. Během čtyř následujících let se ovšem počet těchto padělků rapidně snižoval [4].

Při práci ve Skotsku se majitelé podniku nijak nezmiňovali o hrozbě padělaných bankovek. Nicméně nepsaným pravidlem bylo zkontrolovat každou padesátilibrovou bankovku speciálním fixem, který by padělek ihned odhalil. Ačkoliv denní tržby podniku pravidelně převyšovaly částku 1000 liber, nikdo z pracovníků se za celé léto s padělkem nasetkal. Nedá se ovšem říci, že by možnost udání padělku neexistovala. Velmi zajímavý je totiž přístup místních obyvatel k penězům, zejména ke skotským librám. Běžně se stávalo, že místní člověk při placení předložil papírovou kuličku, která po rozbalení odhalila pětilibrovou bankovku. Celkem pravidelně se autor setkával s bankovkami, na kterých bylo napsáno telefonní číslo či krátký vzkaz. I přesto, že skotské bankovky často připomínaly poznámkový blok, byly tyto peníze bez mrknutí oka akceptovány.

Obrázek 14 Popsaná skotská bankovka o nominální hodnotě 1 libra

Zdroj: *Vlastní fotoarchiv autora*

Důvodem je podle názoru autora mentalita obyvatel tamější oblasti, jež se nachází hluboko na severu Skotska. Lidé běžně nechávají odemčená svá auta i domy, jsou přátelštější a důvěřiví. Všeobecná důvěra pak panuje také ohledně peněz. A právě přístup lidí k penězům je zásadním prvkem v boji proti padělání bankovek. V tomto případě se toto chování možná vyplácí, ale padělání peněz se spolu s ostatními nekalými praktikami stále rozšiřuje. Proto je třeba se při přijímání hotovosti mít na pozoru. To platí zejména pro pracovníky obchodů a finančních institucí. Pokud se falešná bankovka dostane nepozorovaně do oběhu, pro někoho to vždy bude znamenat ekonomickou ztrátu.

4.1.4 Padělatelé

Dobrou zprávou pro české peníze je v posledních letech fakt, že drtivá většina zadržených padělků je méně zdařilých, tedy hodnocených čtvrtým stupněm nebezpečnosti. Takovéto falzifikáty jsou na první pohled rozpoznatelné, jelikož jsou vyrobeny pomocí kopírky či inkoustové tiskárny a nejsou u nich napodobeny žádné bezpečnostní prvky. Nejvíce amatérské bankovky na sobě nemají ani blyštivý staniol, nejsou plastické a papír má na první pohled světlejší barvu [78].

Za nízkou kvalitou padělků stojí skutečnost, že mezi nejčastější padělatelé patří mladí lidé. Ti zkoušejí falešné peníze udat na diskotéce či v trafice, nebo k jejich udávání použijí osoby mladší patnácti let. Důvodů je několik. Během posledních let rapidně klesla cena výpočetní techniky a ta se proto stala běžně dostupnou široké veřejnosti. V téměř každé domácnosti je tak k nalezení stolní počítač nebo notebook. Velmi levně se dá také pořídit takzvaná trojkombinace, neboli zařízení umožňující tisk, kopírování a skenování.

Navíc dnešní děti a mladiství tráví u počítače většinu svého volného času a jejich znalosti a dovednosti jsou často ohromující a dalece přesahují znalosti dospělých [90].

Při snaze udat padělanou bankovku pachatelům často nahrává nezáměr či neodbornost osob, které peníze přijímají. V mnoha obchodech totiž pracují brigádníci nebo osoby, které nemají žádné praktické zkušenosti s prací s penězi a mnohdy nejsou ani řádně proškoleny o ochranných prvcích české a zahraniční měny. Pravdou je, že v řadě obchodů mají osoby přijímající peníze povinnost kontrolovat veškeré bankovky bez ohledu na jejich nominální hodnotu. V praxi se to ovšem téměř neděje a kontrolovány jsou zpravidla pouze bankovky o nominálních hodnotách 1000 Kč a více. Častým argumentem je v tomto kontextu tvrzení, že při přijímání a vracení peněz není na pokladně čas na kontrolu všech bankovek. To skutečně nelze popřít. Na drtivě většině obchodních míst ale není k dispozici ani zařízení umožňující v případě jakékoliv pochybnosti provést alespoň základní kontrolu pravosti přijímané bankovky. Příkladem může být UV lampa. S takovým přístrojem by nebylo možné udat bankovky, které mají ochranný proužek vyrobený z alobalu či zkopírovaný nebo jen tužkou dokreslený vodoznak.

Podobné typy padělků se v praxi vyskytují velice často. Do oběhu byla udána dokonce i bankovka, jejíž rubová a lícová strana byly slepeny obráceně. V některých případech Česká národní banka zadrží skutečně kuriózní padělky. Jedná se například o obyčejné černobílé kopie či bankovky natištěné pouze z jedné strany [90]. Někdy si však padělatel zvolí až absurdně primitivní grafickou úpravu, jako na následujícím obrázku.

Obrázek 15 Pozměněná bankovka - 500 Kč na neexistující hodnotu 500 000 Kč

Zdroj: Česká národní banka, [57]

Většina padělků české měny je zhotovena na kancelářských reprodukčních zařízeních, jako jsou již zmíněné inkoustové tiskárny či kopírky. Profesionální tisk bankovky hlubotiskem je totiž natolik technologicky náročný a drahý, že je naprostě většině padělatelů nedostupný. Některé padělky jsou vyrobeny také pomocí klasických tiskových technik. Jedná se ovšem o mizivé procento, neboť to vyžaduje příslušné odborné znalosti a přístup k polygrafickým zařízením a materiálům [77].

Padělatelé také obvykle nemají k dispozici originální ceninový papír. Ten se od běžného papíru výrazně liší, jelikož se jedná spíše o látku, složenou ze směsi vláken bavlny, lnu a konopí. Díky tomu je velice pevný a vydrží až 5000 ohybů. Běžný celulózový papír se láme již při padesáti ohnutích a navíc obsahuje bělidla, takže pod UV světlem jasně svítí, nejčastěji ostrou světle modrou barvou. Pravý ceninový papír oproti tomu UV světlo pohlcuje. Někteří padělatelé mohou padělek speciálně ošetřit tak, aby UV světlo také pohlcoval. To se však často projevívá zářením v místech, kde už je bankovka ošoupaná, například v přehybu či na okrajích. Na nebezpečí padělku mohou upozornit také ochranné UV symboly. Jestliže jsou některé imitovány, tak často ne všechny a ve zcela odlišné kvalitě [77].

Pro výrobu skutečně kvalitních padělků je třeba mít přístup k náročným technologiím, speciálním materiálům a vhodnému zázemí. To vyžaduje také velké množství volných finančních prostředků a náročnou organizaci. Padělání bankovek je tak doménou i organizovaného zločinu, který z této činnosti často velice profituje.

4.1.4.1 Organizovaný zločin

Jak již bylo výše citováno z trestního zákoníku, mezi přitěžující okolnosti patří spáchání trestného činu padělání peněz jako člen organizované skupiny. Organizovanou skupinou se rozumí sdružení nejméně tří osob, v němž je provedena dělba úkolů mezi jednotlivými členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností. Tak se zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, a tím i jeho nebezpečnost pro společnost. Tímto způsobem lze spáchat i jednorázový trestný čin a organizovaná skupina tak nemusí mít trvalejší charakter. Pro potřeby zákona také není nutné výslovné přijetí za člena skupiny. Stačí, když se pachatel do skupiny fakticky včlenil a aktivně se podílel na její činnosti [90].

Padělání peněz a jejich udávání do oběhu je jednou z důležitých činností organizovaného zločinu. Bankovky se padělají po stovkách a hromadně se také prodávají. Vytisknout padělek je však pouhých 20 % práce. Zásadním a tím nejtěžším úkolem je dostat peníze úspěšně do oběhu. Zde se používá takzvaný systém stromečku. Výrobce padělku prodává falešnou tisícikorunu prvnímu překupníkovi za 400 Kč. Ten prodává falzifikáty dalšímu člověku za 500 Kč za kus a tak dále. Ve většině případů se podaří dopadnout až poslední článek a dostat se k výrobcí padělků není jednoduché [89].

Organizovaný zločin etablovaný v České republice také mnohdy funguje na principu národnostních nebo etnických skupin a pro někoho zvenčí je takřka nemožné do takového prostředí proniknout a získat z něj informace [90].

4.1.4.2 Aktuální případy padělání

Každoročně se v České republice zadrží několik tisíc padělaných bankovek. Nalezené padělky pak někdy dovedou policisty k pachatelům, kteří nedokázali svou touhu po penězích ukojit a peníze falšovali ve velkém. Policisté při domovní prohlídce následně zabaví zpravidla desítky či dokonce stovky padělků. Takovéto úlovky jsou pro policii velkým úspěchem a reportáže o nich se pravidelně objevují v médiích.

2. června 2010

Největší množství padělků v historii České republiky bylo nalezeno v domě dvaadvaceticetileté ženy z Kladenska. Bylo objeveno celkem 800 falešných bankovek v souhrnné hodnotě 1,5 milionu korun. Takové množství představuje třetinu padělků, které Česká národní banka zlikviduje každý rok. Další desítky falzifikátů byly navíc připraveny v arších na dokončení. Při domovní prohlídce kriminalisté zajistili také techniku sloužící k výrobě padělků. Žena k výrobě padělků používala počítač s tiskárnou a bankovkám nechyběly žádné ochranné znaky. Pachatelka s nimi poté platila v obchodech, kde si jich všimli až při sčítání tržeb. Pracovníci obchodu si ale pamatovali, kdo často platí bankovkami v hodnotě 5000 korun a upozornili policii. Kolik padělků stačila žena před odhalením použít, není zatím jasné [84].

8. listopadu 2010

Policistům se podařilo uzavřít vyšetřování jednoho z největších případů padělání peněz na západě Čech. Tři pachatelé z Domažlicka okopírovali 164 českých bankovek o nominálních hodnotách 100 a 500 korun. Padělky nebyly nijak zvlášť zdařilé. Použitý byl celkem věrohodný nažloutlý papír a ochranný proužek byl nastříkán obyčejnou stříbřenkou. Celková hodnota padělků byla téměř 60 tisíc korun, ale škoda mohla být mnohem větší. Policie totiž našla také arch nedokončených padesátieurových bankovek [83].

14. prosince 2010

Dopadena byla dvačtyřicetiletá žena z Děčína, která od roku 2007 vyrobila přes 500 padělků českých bankovek. Ačkoliv ČNB označila padělky jen stupněm nebezpečnosti číslo 3, podle kriminalistů jsou mimořádně kvalitní a jedny z nejlepších, co se kdy v Česku vyrobily. Žena si nejdříve doma vyrobila oboustranné kopie pravých bankovek a pečlivě je slepila. Poté si padělky odnesla do zaměstnání a tam je dodělávala. Podařilo se jí zdařile napodobit některé ochranné prvky bankovek a pomohlo jí k tomu běžně dostupné zboží z drogerie a papírnictví. Během let se pachatelka dokázala v padělání neuvěřitelně zdokonalit. Svědčí o tom i skutečnost, že se jí těsně před zadržením podařilo napodobit dokonce i reakci pod ultrafialovým světlem. Zatím se nepodařilo objasnit, jak se jí to povedlo [96].

11. dubna 2011

Až osm let odnětí svobody hrozí třiatřicetiletému muži z jižních Čech, který padělal tisícikoruny. Falešné bankovky vyráběl ve svém autě na multifunkčním zařízení. Vozidlo mu navíc sloužilo jako přechodný domov. S falešnými penězi pachatel platil mimo jiné i v sázkových kancelářích. Padělky se mu podařilo udat i přesto, že je policisté ohodnotili jako nepříliš zdařilé [76].

4.1.5 Zadržené padělky

Veškeré padělané či pozměněné peníze zadržené na území České republiky jsou zapsány do evidence České národní banky a následně uloženy do jejího archivu. Od roku 1993 do dnešního dne je to více jak 250 tisíc českých i zahraničních bankovek a mincí. Zadržené padělky jsou každoročně statisticky zpracovávány a Česká národní banka tyto statistiky zveřejňuje na svých internetových stránkách či prostřednictvím tiskových zpráv.

4.1.5.1 Statistika ČNB

Tabulka 1 Padělky zadržené na území ČR v letech 1993-2010

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Celkem	30398	13917	23606	7632	9530	86010	13153	9563	7238
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Celkem	6350	11187	9361	9337	7922	3576	4612	6955	6529

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]*

Do celkového počtu padělků jsou vždy započítány také padělané peníze zadržené policií. Kriminalistům se ovšem v odhalování padělatelských dílen daří každý rok jinak a celková statistika tak může být často silně zkreslena. Tak je tomu v případě roku 1998, kdy celkový počet padělků zaznamenal obrovský skok a ostatním hodnotám jednoznačně dominuje (více viz komentář k tabulce č. 3).

Tabulka 2 České a zahraniční padělky (1993-2010)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Česká měna	14328	2973	8982	4039	4959	59124	7319	5322	3741
Zahraniční	16070	10944	14624	3593	4571	26886	5834	4241	3497
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Česká měna	4366	9302	6964	7089	6663	2307	3062	3765	4986
Zahraniční	1984	1885	2397	2248	1259	1269	1550	3190	1543

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]*

Z uvedené tabulky lze vyčíst, že ve valné většině případů dominuje počtu zadržovaných padělků měna česká. Pokud v některých letech převládají padělky zahraničních měn, jedná se zejména o padělky zadržené Policií ČR.

Tabulka 3 Padělky zadržené v oběhu a policií v letech (1993-2010)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Zadrženo v oběhu	23360	4496	7138	5576	5800	5877	7096	5587	4867
Zadrženo policií	7038	9421	16468	2056	3730	80133	6057	3976	2371
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zadrženo v oběhu	4859	7664	5382	6659	3078	3327	3951	4816	5304
Zadrženo policií	1491	3523	3979	2678	4844	249	661	2139	1225

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]*

Mezi počtem padělků, které zadržela policie, vyčnívá hodnota z roku 1998, kdy bylo při domovních prohlídkách zajištěno více jak 80 tisíc padělaných a pozměněných peněz. Česká republika se tak v počtu padělků zadržovaných policií na 1 milion obyvatel dostala na druhé místo mezi evropskými státy, a sice hned za Velkou Británií [82].

Co se týče práce policie, kriminalisté většinou sbírají několik týdnů i měsíců nejrůznější údaje o osobách podezřelých z padělání peněz, než přistoupí k nějakému většímu zátahu či domovní prohlídce. Některé statistiky pak mohou být ovlivněny délkou vyšetřování velkých případů padělání. Na začátku ledna 2003 například policie uskutečnila velkou akci proti padělatelům a během ní zajistila 1703 kusů padělaných bankovek o nominální hodnotě 5000 Kč. Kdyby policie zmíněnou akci provedla již na konci roku 2002, statistiky jednotlivých let by vypadaly úplně jinak [73]. Obecně se ovšem policii v boji proti padělání peněz celkem daří (viz také kapitola 4.1.4.2 Aktuální případy padělání).

Tabulka 4 Padělané bankovky české, evropské a americké měny (1996-2010)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Padělané bankovky CZK	3465	3947	8970	5627	4945	3499	4010	7366
Padělané bankovky EUR	-	-	-	-	-	-	289	503
Padělané bankovky USD	2060	2471	2263	4636	2358	1852	1294	1183
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	-
Padělané bankovky CZK	6435	5021	6308	2084	2836	3641	4902	-
Padělané bankovky EUR	1258	1010	580	733	1028	2745	799	-
Padělané bankovky USD	827	971	450	299	244	217	611	-

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]*

Statistika padělaných eurobankovek je zde uvedena až od roku 2002, jelikož právě na začátku tohoto roku byla tato měna fyzicky zavedena do oběhu. Ve virtuální podobě však začalo euro platit již 1. ledna 1999.

Nejvíce padělků eura bylo zachyceno v roce 2009, na čemž měla obrovský podíl policie, která jich zadržela celých 1973 kusů, tedy více jak dvě třetiny celkového počtu [8]. Vzhledem k počtu padělků české měny je ovšem padělků eur na našem území poměrně málo. Důvodem je zejména fakt, že euro není v České republice zákonným platidlem. Současně je možné si všimnout, že počet padělků amerických dolarů v posledních pěti letech výrazně klesl. Může tomu tak být zejména proto, že po nástupu eura není dolar běžně přijímaná měna a udání jeho padělků do oběhu se stává složitějším.

Tabulka 5 České padělané bankovky dle stupně nebezpečnosti (1996-2010)

Stupně nebezpečnosti	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1 – velmi nebezpečný	0	0	0	0	0	0	0	0
2 – nebezpečný	0	1825	369	304	232	1082	1156	2449
3 – zdařilý	3360	1685	1946	4809	3920	309	349	343
4 – méně zdařilý	60	412	718	491	729	2077	2470	4421
5 - neumělý	45	25	5937	23	64	31	35	153
Stupně nebezpečnosti	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	-
1 – velmi nebezpečný	0	0	0	0	0	0	0	-
2 – nebezpečný	1395	993	543	99	23	12	7	-
3 – zdařilý	1929	74	34	54	157	471	366	-
4 – méně zdařilý	2960	3830	5594	1763	2261	3020	3261	-
5 - neumělý	151	124	137	168	395	138	1268	-

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]*

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že se česká měna za posledních 15 let nesetkala s padělkem se stupněm nebezpečnosti 1. Tento úspěch však zasahuje mnohem dále do minulosti, dávno před vznik samostatné české země. Velmi nebezpečné padělky byly v českých zemích naposledy vyrobeny v tiskařské dílně Jaroslava Hrdiny, který působil mezi válkami. Pan Hrdina kromě československých bankovek a známek falšoval také anglické bankovky a jeho padělky byly londýnským Scotland Yardem označeny jako velmi nebezpečné a na vysoké profesionální úrovni. Nejlepší český padělatel byl zatčen v roce 1940 a české peníze tak celých 70 let nepamatují velmi nebezpečný padělek [81].

To se ovšem nedá říci o amerických dolarech, které se od roku 1989 potýkají s velkým problémem, jímž jsou padělky zejména stodolarových bankovek, takzvané „superdolary“ (viz kapitola 4.1.3.2 Americký dolar). Ačkoliv se v ČR množství padělků amerických dolarů dlouhodobě snižuje, počet velmi nebezpečných stodolarových bankovek je víceméně stabilní. V roce 2007 jich například bylo 27, v roce 2008 o devět méně. Pouze v posledních dvou letech se jejich počet výrazně snížil, kdy byly v roce 2009 a 2010 zadrženy pouhé 3 a 4 velmi nebezpečné padělky [11].

Tabulka 6 Hodnota českých i zahraničních padělků (2003-2010)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hodnota české měny (mil. Kč)	13,4	14,7	4,5	21,4	1,7	2,3	5,1	4,8
Hodnota cizích měn (mil. Kč)	4,5	12,4	6,3	3,4	3	2,9	7,2	2,8
Celková hodnota (mil. Kč)	17,9	27,1	10,8	24,8	4,7	5,2	12,2	7,6

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]

Hodnotám uvedeným v tabulce dominuje rok 2004, kdy byly zadrženy padělky české i zahraniční měny v celkové hodnotě 27,1 milionu korun. Na takto vysokém čísle se ovšem podílí zejména dvě velmi úspěšné akce policie. Při prvním zdařilém zátahu bylo zadrženo 1598 padělků o nominální hodnotě 5000 Kč, tedy téměř 8 milionů korun. Ve druhém případě policie zadržela 460 kusů padělaných bankovek o nominální hodnotě 500 EUR, což vychází v přepočtu na 5,75 milionu korun [14].

V případě hodnoty pouze českých padělků lze vidět v roce 2006 obrovský skok směrem nahoru. Oproti roku 2005 hodnota padělků české měny vzrostla o téměř 17 milionů korun a v roce 2007 následoval prudký pokles o celých 20 milionů korun. Tyto výrazné skoky lze vysvětlit zejména změnou struktury nominálních hodnot padělků. V letech 2005 a 2007 byly totiž padělaný nejčastěji pětisetkorunové bankovky a v roce 2006 padělkům vévodila pětistícovka (viz Tabulka 8).

Tabulka 7 Počet bankovek v oběhu připadající na jeden padělek (2007-2010)

	2007	2008	2009	2010
CZK 1 padělek / bankovky v oběhu	1/170 000	1/128 000	1/97 500	1/70 000
EUR 1 padělek / bankovky v oběhu	1/21 000	1/14 600	1/13 850	1/17 000

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]

Výše zmíněný ukazatel se v posledních letech v případě české koruny výrazně zhoršil, a to vlivem růstu počtu padělaných českých bankovek. Nelze to ovšem považovat jen za negativum. V letech 2009 a 2010 se totiž na zmíněném růstu počtu padělků výrazně podílela policie, která padělaných bankovek zabavila několik tisíc (viz tabulka 3). Nicméně v rámci tohoto ukazatele si naše měna ve srovnání s eurem vede mnohem lépe.

Tabulka 8 Nominální hodnoty nejčastěji padělaných bankovek (2003-2010)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZK	100	5000	500	5000	500	1000	1000	500
EUR	50	500	50	50	200	50	100	100

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů ČNB*, [11]

Výše uvedená tabulka ukazuje, že padělatelé volí bankovky spíše vyšších nominálních hodnot. Výjimkou je rok 2003, kdy byly nejčastěji padělaný stokoruny. Ty byly účelově vyráběny pro použití ve výherních automatech a jejich kvalita nebyla příliš vysoká. I přesto však byla většina těchto padělků zjištěna až v odvodech tržeb heren. Padělání stokorunových bankovek ve velkém bylo ovšem pouze krátkodobou záležitostí. V roce 2003 tvořily stokoruny celou jednu třetinu padělků, o rok později pouhých 4,7% [73].

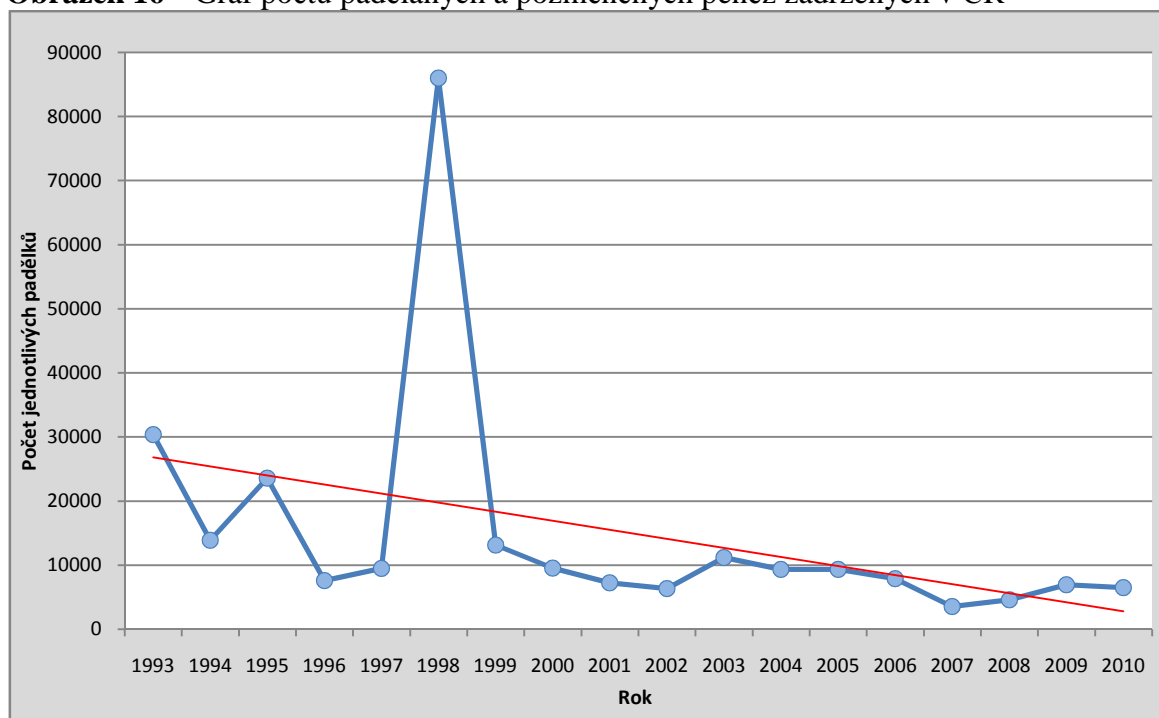
Co se týče použité techniky padělání, v případě českých bankovek byl v drtivé většině použit inkoustový tisk. Padělky eur a amerických dolarů jsou oproti tomu vyráběny pomocí klasického tisku, který je sice věrohodnější, ale mnohem náročnější na znalosti, techniku a vynaložené zdroje. Z toho lze usuzovat, že se padělání obou zmíněných zahraničních měn věnují spíše profesionálové z řad organizovaného zločinu, kteří si z této činnosti vytvořili výnosný byznys. České bankovky naopak padělají většinou amatéři, kteří bankovku okopírují a jdou zkusit štěstí [11].

Přestože jsou české padělky většinou méně kvalitní, stále se objevují případy, kdy profesionální subjekty v oblasti peněžního trhu – obchodní banky a bezpečnostní agentury zpracovávající hotovost – nerozpoznaly určité množství falešných bankovek. Takové padělky pak byly odhaleny až v pobočkách České národní banky [13]. To by se v žádném případě nemělo stávat a jedná se o jednoznačné negativum.

Ohledně místního určení, nejvíce padělků bývá tradičně zadrženo v Praze, následují města jako Brno, Ostrava, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Plzeň, České Budějovice a další [11].

4.1.5.2 Vývoj v čase

Obrázek 16 Graf počtu padělaných a pozměněných peněz zadržených v ČR

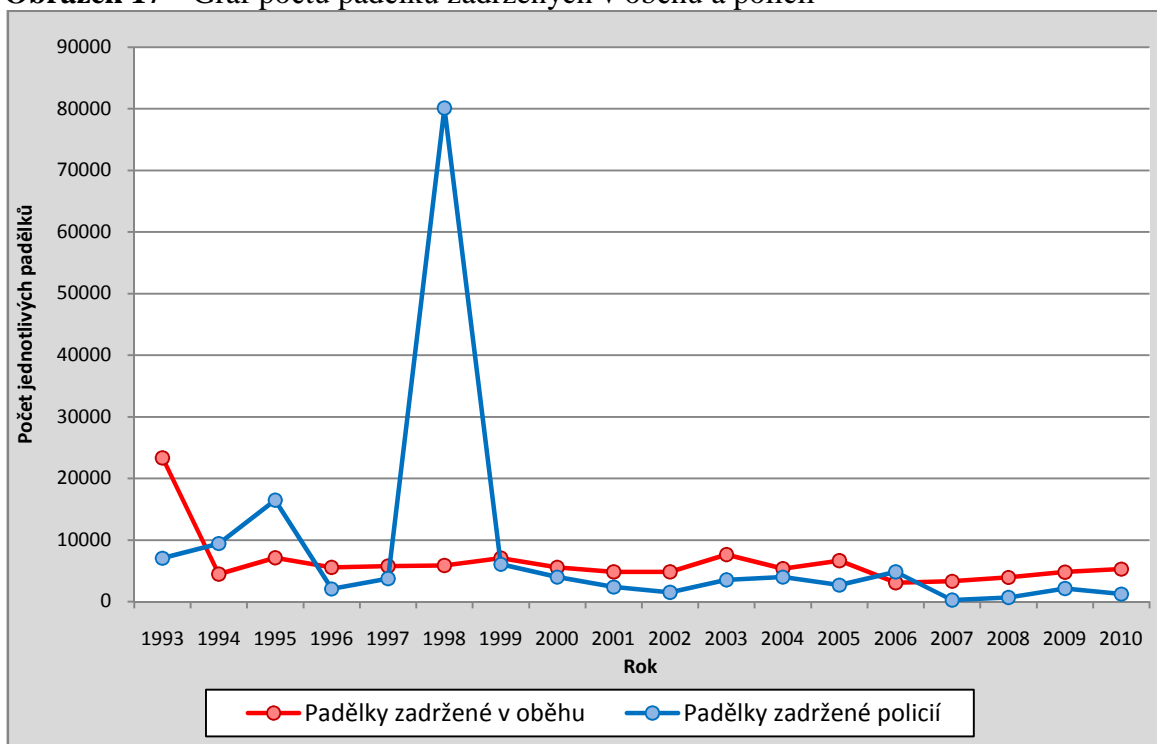

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]*

Z červeně zbarvené spojnice trendu vyplývá, že z dlouhodobého hlediska počet padělků na českém území klesá. Děje se tak i přesto, že jsou v celkovém počtu padělků započítány také falešné bankovky zadržené policií. Tyto falzifikáty mnohdy výrazně navyšují celkový počet zadržených padělků a nikdy se nedostaly do oběhu, tudíž prakticky nikoho nepoškodily. Navýšení počtu padělků o kusy zadržené policií tak nemůže být považováno za jednoznačné negativum.

Zadržení velkého množství padělků při policejních razíách však nemůže být zprávou ani jednoznačně pozitivní. Pro kriminalisty je to samozřejmě úspěch a ukázka jejich kvalitní práce, ale na druhou stranu se ukazuje stále větší drzost padělatelů a rozsah padělání v rámci organizovaného zločinu. Z tohoto důvodu je spolu s padělatelskými dílnami třeba odhalovat zejména hlavní strůjce této nezákonné činnosti a předat je spravedlnosti. Do padělání českých bankovek se však organizovaný zločin našťastí příliš neangažuje a spíše se věnuje například euru.

Obrázek 17 Graf počtu padělků zadržených v oběhu a policií

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]*

V tomto grafu je již celkový počet padělků rozdělen na padělky zadržené Policií ČR a na ty, jež byly zadrženy v oběhu. Kriminalistům se v odhalování padělaných peněz víceméně daří a od extrémní hodnoty z roku 1998 jich bylo policií každý rok zabaveno zpravidla několik tisíc. V tomto kontextu zde není patrný žádný výrazný trend a počet padělaných peněz v jednotlivých letech kolísá. Snad je možné zmínit určitý pokles v roce 2007 a následné ustálení na poměrně nízkých hodnotách.

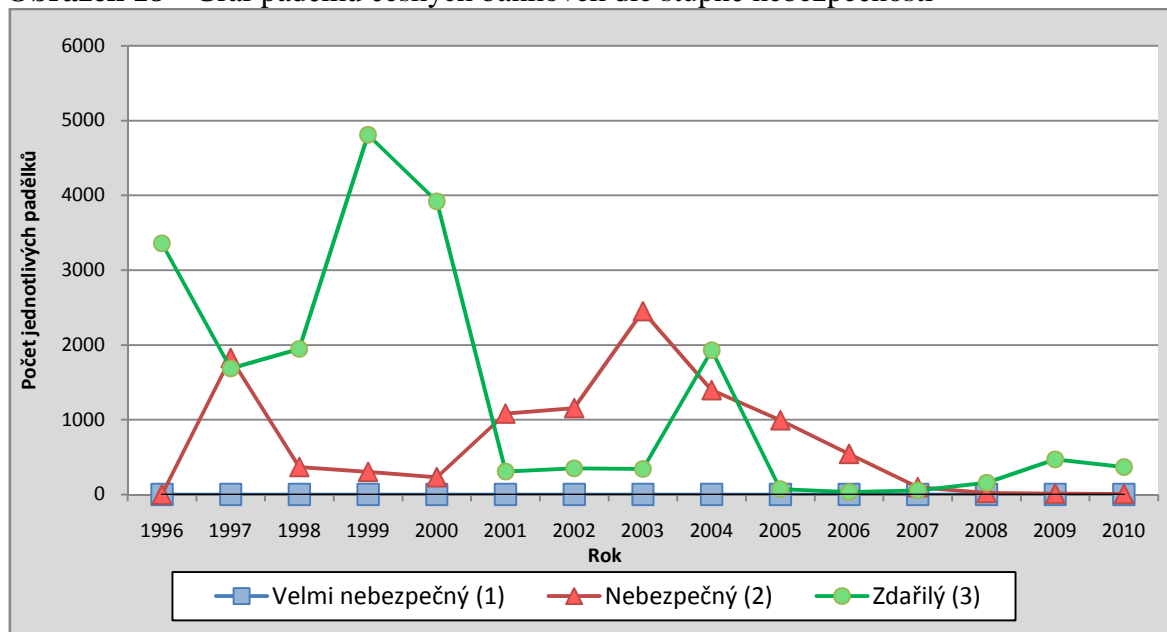
Jak již bylo dříve naznačeno, skutečnou ekonomickou ztrátu znamenají padělky zadržené v oběhu. Padělatelům se tyto falešné peníze podařilo nepozorovaně vmísit mezi pravé bankovky a dosáhli tak nelegálního zisku. Následní majitelé padělku však realizují ztrátu, ať už se jedná o peněženku běžného spotřebitele či tržbu firmy. Padělky jsou jim odebrány bez jakékoliv náhrady.

Z tohoto důvodu by bylo velmi zajímavé a přínosné znát celkovou hodnotu padělků zadržených policií v jednotlivých letech. Česká národní banka ani Policie ČR tuto statistiku bohužel nevedou a informace o hodnotě zadržených padělků se objevují pouze sporadicky v rámci velmi úspěšných policejních zásahů.

Počet padělků zadržených v oběhu se nicméně v posledních letech drží na poměrně nízké úrovni. Každoročně je v oběhu objeveno v průměru kolem pěti tisíc padělků a hranice šesti tisíc byla za posledních 18 let překonána pouze pětkrát. Tato čísla nebude samozřejmě nikdy možné snížit až na nulu. Důležitá je ovšem struktura padělků z hlediska jejich nebezpečnosti a tím pádem relativní rychlosti jejich odhalení.

Obrázek 18 Graf padělků českých bankovek dle stupně nebezpečnosti

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ČNB, [11]

Jak již bylo uvedeno v komentáři k tabulce č. 5, česká měna se již několik desítek let nesečkala s velmi nebezpečným padělkem. České padělky stupně nebezpečnosti č. 2 se již pravidelně objevují, ovšem v posledních letech byl jejich počet snížen na skutečně zanedbatelné minimum počítané v pouhých desítkách kusů. Počet zdařilých neboli trojkových padělků v jednotlivých letech víceméně kolísá, ale v posledním desetiletí se ustálil na velmi nízké úrovni několika desítek či maximálně stovek kusů.

Méně zdařilé padělky jsou naopak od roku 2001 zadržovány po celých tisících a dlouhodobě tvoří největší podíl na celkovém počtu zadržených falzifikátů. V tomto případě jde jednoznačně o pozitivní trend, ačkoliv se jedná o takzvané „menší zlo“. Méně zdařilé padělky nijak nevynikají ve kvalitě provedení a jejich odhalení je zpravidla snadné a velmi rychlé. Přesto se bohužel tyto falešné bankovky do oběhu dostávají, a to zejména kvůli zbytečné nepozornosti lidí při jejich přijímání.

4.1.6 Zhodnocení výsledků a doporučení

Jakákoliv opatření či nástroje pro boj proti padělání bankovek mohou z hlediska teorie vypadat jako plně fungující. Důraz je ovšem nutné klást na jejich výslednou efektivitu v praktickém užití.

Co se týče příslušné legislativy, ta podle autora této práce plně vyhovuje svému účelu a tresty za padělání peněz jsou dostatečně odstrašující. Na zcela odůvodněnou přísnost trestů však bohužel často doplácí dříve netrestaní mladí lidé, kteří jdou zkusit udat i kdyby jedinou okopírovanou bankovku. Najdou se ovšem také jedinci či organizované skupiny, co tisknou a poté se snaží dostat do oběhu celé stovky falešných bankovek. Policii se však v boji proti těmto skupinám poměrně daří a padělatelské dílny jsou dříve či později odhaleny. České peníze jsou navíc nejčastěji falšovány spíše amatérskými padělateli a kvalita padělků tak není příliš vysoká.

Zde je třeba vyzdvihnout výbornou práci odborníků z České národní banky, kteří se podílejí na vývoji a aplikaci ochranných prvků české měny. Ochrana českých bankovek náleží dlouhodobě ke světové špičce a to je také důvodem, proč české peníze patří v mezinárodním srovnání k nejméně padělaným. V posledních letech byly navíc vydány nové verze bankovek o nominálních hodnotách 500 a výše. Také díky těmto opatřením se u českých bankovek neseťkáváme s žádnými padělků stupně nebezpečnosti 1 a počty dvojkových padělků klesly na naprosté minimum.

U české měny tak výrazně převládají falzifikáty nižší kvality, zejména stupně nebezpečnosti 4. Nepříjemná je ovšem skutečnost, že se tyto padělků i přes jejich nízkou úroveň často dostanou do oběhu. Jako vysvětlení se nabízí neinformovanost veřejnosti o ochranných prvcích, které mají bankovky obsahovat. Pravým důvodem je však nepozornost. Jak jinak lze vysvětlit fakt, že některé padělků nebyly odhaleny ani bankami či bezpečnostními agenturami, jež hotovost zpracovávají. Personál těchto institucí je přeci v tomto kontextu patřičně vyškolen, stejně jako by to mělo být samozřejmostí u pokladních v maloobchodech či jakýchkoliv osob, které s penězi přicházejí do styku.

Na nedostatek patřičné pozornosti a nevědomosti o ochranných prvcích bankovek sází také organizovaný zločin, který se zaměřuje na hromadné padělání eur a amerických dolarů. V případě eura je využíváno zejména toho, že tuto měnu používají již více jak dvě desítky zemí a bankovky jsou ve všech zemích totožné. Euro je navíc běžně přijímáno také v těch státech Evropy, které ho jako oficiální měnu nepoužívají. Organizovaný zločin tak

má k dispozici obrovský trh, kde může padělky udat. Slabinou amerického dolaru je pak skutečnost, že v USA platí i bankovky vydané před více jak 150 lety. Z hlediska padělání si nicméně české bankovky ve srovnání s těmito dvěma měnami vedou výrazně lépe.

Přesto zůstává u české měny problém v poměrně snadném udání méně zdařilých padělků do peněžního oběhu. Tento problém ovšem není možné vyřešit zkvalitněním ochranných prvků či efektivnější prací policie. Je třeba začít u osob, které přichází do kontaktu s padělanými penězi jako úplně první, tedy pokladní v supermarketech, obchůdcích či trafikách. Těm projdou denně pod rukama tisíce korun, v případě obchodních řetězců až statisíce. Samozřejmostí by tedy měla být jejich schopnost odlišit padělek od originálu. O správné proškolení těchto zaměstnanců by se měli postarat jejich nadřízení, jelikož je to nakonec v jejich vlastním zájmu. S každým neodhaleným padělkem jsou nenávratně zkráceny tržby, a jelikož se falšují nejčastěji bankovky o nominálních hodnotách 500 Kč a více, nejedná se o zanedbatelnou ztrátu.

Mohl by zaznít argument, že obchodní řetězce mají své zaměstnance v tomto ohledu poctivě vyškolené, ale vzhledem k obrovskému obratu na jednotlivých kasách padělky jednoduše uniknou pozornosti pokladních. Navíc se dnes stále více klade důraz na rychlost a efektivitu práce, na manipulaci s penězi je tedy minimum času. Prohlédnutí bankovky proti světlu však trvá pouze jedinou vteřinu a bezpečně odhalí hned několik ochranných prvků. Existují také pomůcky, jež usnadní odhalení padělku. V žádném případě se ovšem nemusí jednat o UV světlo, které je běžně používáno ve směnárnách. Velice rychlé a praktické jsou například speciální fixy, které odhalí padělek zabarvením.

V rámci boje proti praní špinavých peněz tedy nelze České národní bance ani kriminalistům prakticky co vytknout a doporučení autora ke zlepšení situace směřuje na subjekty maloobchodu, potažmo na agentury zpracovávající hotovost.

4.2 Praní špinavých peněz

Za špinavé peníze jsou označovány finanční prostředky, jež pocházejí z trestné činnosti. Během jejich „praní“ je jejich původ zastřen, peníze jsou očištěny od původního zdroje a navrací se jako zdánlivě legální příjem.

Praní špinavých peněz provádí teroristé, zločinecké organizace, společnosti vyhýbající se daním a dokonce také totalitní vlády či politické strany. Ročně se vyperou stovky miliard dolarů a odhaduje se, že vyprané peníze tvoří 5% celosvětového HDP. Legalizace výnosů z trestné činnosti uměle navyšuje ceny práce a nemovitostí, vytlačuje z trhu legální firmy, zvyšuje inflaci a celkově narušuje přirozené fungování ekonomiky [87].

4.2.1 Realizace

Praní špinavých peněz je jedním ze slabých článků organizovaného zločinu, jelikož je mnohem snazší peníze získat, než je zlegalizovat. Boj s legalizováním výnosů z trestné činnosti je proto považován za klíčový v boji proti zločinným organizacím [87].

Boj to ovšem není jednoduchý, jelikož kriminální skupiny běžně spolupracují s právníky, daňovými poradci, účetními, odhadci nemovitostí či notáři. Ti svým jménem zvyšují důvěryhodnost subjektu nebo se na nelegálních transakcích přímo podílí [62]

Proces praní špinavých peněz probíhá ve třech fázích: Placement, Layering a Integration. Tyto fáze mají v českém jazyce velice trefné ekvivalenty, a sice namáčení, mydlení a ždímání.

4.2.1.1 Namáčení

Proces namáčení je prvním krokem na cestě za zlegalizovanými penězi. Finanční prostředky z nezákonných činností jsou shromážděny a následně se systematicky rozmisťují do finančního systému. Většinou se jedná o veliký objem hotovosti, která musí být nejprve vložena do bank, aby s ní mohlo být nakládáno bezhotovostně. Téměř po celém světě však operace v bankách nad určitou sumu podléhají oznamovací povinnosti a vklad velké sumy v hotovosti je navíc podezřelý a budí nežádoucí pozornost. Z těchto důvodů se využívá takzvaný „smurfing“, neboli členění transakcí mezi více vkladů po menších částkách, často těsně pod částkou podléhající oznamovací povinnosti. Jde o opakované vklady jedním člověkem na jeden účet či systematické vklady více osob na

různé účty v různých bankách, kdy se finanční prostředky nakonec přesouvají na jeden jediný účet. Zabránit těmto praktikám mají propracované mechanismy bank, které zahrnují softwarové vybavení (AML systémy) a školení osob na přepážkách [53][16].

Vklady prostřednictvím bank jsou stále složitější, a proto se více peněz přesouvá do jiných finančních institucí, jimiž jsou například leasingové společnosti, směnárny, sázkové společnosti a realitní kanceláře. V sázkových kancelářích, hernách či kasinech jsou špinavé peníze v hotovosti vloženy do hry a výhra je poté převedena na bankovní účet [87].

4.2.1.2 Mydlení

Mydlení je druhou fází praní špinavých peněz a dochází při něm k zastření původu peněz a k jejich oddělení od nezákonného zdroje. Často jde o zdánlivě nelogické převody a přesuny peněz, kdy banka čelí celému řetězci hotovostních a bezhotovostních operací. Ty jsou uskutečňovány v rámci dané země i v zahraničí, a také mezi fyzickými a právníckými osobami, jež jsou založeny speciálně pro tento účel. Toky peněz jsou pak maximálně nepřehledné a případná účetní kontrola je téměř nemožná. Organizovaný zločin má tak propracovaný systém, že často dochází k úplnému přerušení možnosti jednotlivé peněžní toky sledovat. Dalšími způsoby „mydlení“ jsou například operace s majetkovými podíly ve firmách, nákup a prodej cenných papírů, zlata a drahých kovů, nemovitostí, starožitností či uměleckých děl [53][16].

Praní špinavých peněz provádí také specializované společnosti, které si za své služby účtují 25-60% původní částky. Využívají při tom odborníky z oblasti realit či cenných papírů, kteří všem činnostem dodávají zdání legálnosti. Běžnou technikou je zakládání fiktivních firem, které pouze naoko provádí určitou činnost. Jedná se většinou o poradenství, účetnictví, realitní společnosti, restaurace, kasina a herny. Firma může být také skutečná, avšak její obrat je mnohem nižší, než ten deklarovaný. Použití právníckých osob pro praní špinavých peněz má své velké výhody. Pro firmu je totiž mnohem snazší zdůvodnit bance vyšší nebo nepravidelné pohyby na účtu než pro fyzickou osobu. Navíc je složitější dohledat skutečného organizátora transakce, jelikož jménem firmy vystupují najatí prostředníci. Jednotlivé transakce se dají zamlžit o to lépe, pokud je použito firem a bank, mající sídlo v některém z daňových rájů [87][16].

4.2.1.3 Ždímání

Závěrečnou fází celého procesu je ždímání. Vyprané peníze, jejichž objem je často dosti snížen o provize jednotlivým článkům pracovního řetězce, se vracejí zpět původnímu majiteli jako legální a zdanitelný příjem. Peníze jsou v tomto případě zcela odděleny od svého původního zdroje a je prakticky nemožné nelegální praktiky doložit [53][16].

Legalizované příjmy používají jejich majitelé na svou osobní potřebu, pro financování trestné činnosti a terorismu nebo investují do nemovitostí a firem. Kromě nelegálních činností totiž zločinecké organizace provozují také legální činnosti. Jde například o svoz odpadků, stavebnictví, demoliční firmy, ochranu osob a majetku, vydávání tiskovin či turistický průmysl [87].

4.2.2 Historie

Začátky a rozvoj praní špinavých peněz patří do 20. let dvacátého století, kdy chod celé americké ekonomiky ovládala mafie. Hlavními zdroji jejich příjmů bylo pašování alkoholu, ilegální dovoz tabáku, prostituce či vydírání. Zisky z těchto činností dosahovaly v té době astronomických výšin a bylo třeba je zlegalizovat. Za tímto účelem mafie používala nejprve síť veřejných prádelen, kdy byly špinavé peníze přidávány do tržeb.

Tento způsob ovšem nebyl pro obrovské sumy nelegálních zisků dostačující a mafiánští bossové jako Al Capone či Frank Costello finančnictví příliš nerozuměli. Proto se tohoto úkolu ujal skutečný zakladatel „praní špinavých peněz“ Meyer Lansky. Tento muž byl synem polských židovských přistěhovalců a matematický génius. Jeho názor byl takový, že všechny peníze, o kterých americké finanční úřady nevědí, jsou opomenuty a tím pádem nezdanitelné. Začal tak hledat způsoby, jak vhodně skrýt nápadně vysoké částky v řádu desítek milionů dolarů před státem a jak je následně legalizovat.

K tomuto účelu velmi dobře posloužily účty u švýcarských bank vedené pouze pod čísly. Miliony dolarů byly vyváženy zvláštními kurýry do Švýcarska, kde byly uloženy na bezejmenné účty. Odtud byly finance převedeny do italských bank na účty příbuzných jednotlivých mafiánských bossů a již jako vyprané peníze putovaly zpět do USA. Zde figurovaly jako legální peníze italských příbuzných, kteří podporují svou rodinu za oceánem. Systém perfektně fungoval až do začátku druhé světové války, a to zejména proto, že mezi sebou jednotlivé gangy spolupracovaly a dbaly na to, aby na sebe zbytečně neupozorňovaly. Díky společenství a pečlivé organizaci tak mafie prala peníze téměř dvacet let. Nicméně výraz „praní špinavých peněz“ se v tisku poprvé objevil až v roce 1973 [58].

4.2.3 Legislativa

Problematika boje proti praní špinavých peněz je velice složitá vzhledem k tomu, že vyžaduje úplnou a efektivní spolupráci státních institucí s mnoha subjekty soukromého charakteru, zejména bankami. Z tohoto důvodu má tato oblast velice širokou a propracovanou legislativní základnu, jejíž nejdůležitější částí je takzvaný *AML zákon*. Zkratka *AML* zde vyjadřuje anglické sousloví *anti-money laundering*, neboli *proti praní špinavých peněz*.

4.2.3.1 AML zákon

Tento zákon byl ve své prvotní podobě znám jako *zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. Jeho účinnost nastala k 1. červenci 1996 a ke stejnému datu byl v rámci Ministerstva financí vytvořen Finanční analytický útvar (viz kapitola 4.2.4.1). Během let byl zmíněný zákon mnohokrát novelizován a s účinností od 1. září 2008 jej nahradil *zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu*. Nový zákon byl přijat za účelem jeho větší přehlednosti a srozumitelnosti, byla zde ovšem také nutnost implementace příslušných směrnic Evropské unie do české legislativy. Vedle tohoto počínu zákon doplňuje a upřesňuje definice používaných pojmů a také například přesněji vymezuje povinné osoby. Před definováním povinných osob je však nutné zmínit základní pojmy, které s aplikací zákona souvisí.

„Legalizací výnosů z trestné činnosti se pro účely tohoto zákona rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem“ [36].

„Financováním terorismu je shromažďování nebo poskytnutí peněžních prostředků nebo jiného majetku s vědomím, že bude, byť jen z části, použit ke spáchání trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu“ [43].

„Povinnou osobou se pro účely tohoto zákona rozumí úvěrová instituce, kterou je banka, spořitelna a úvěrní družstvo“ [19]. Dále jsou to ostatní finanční instituce, mezi které patří například organizátor trhu s investičními nástroji neboli burza, investiční společnost či investiční fond, platební instituce, osoba oprávněná k poskytování úvěrů,

pojišťovna, osoba oprávněná ke směnářské činnosti, osoba poskytující služby peněžního makléřství a další. Povinnou osobou jsou také provozovatelé sázkových her v kasinu, osoby obchodující s nemovitostmi, auditoři, daňoví poradci, soudní exekutoři či notáři. Vše výše uvedené platí také pro zahraniční právnické a fyzické osoby, které na území ČR působí prostřednictvím své pobočky či provozovny. Za povinnou osobu je považován navíc každý podnikatel, jestliže přijímá platbu v hotovosti v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší [19].

Aby mohl *Finanční analytický útvar* společně s ostatními institucemi efektivně bojovat proti praní špinavých peněz, AML zákon stanovuje povinným osobám celou řadu povinností. Jednou z nejdůležitějších povinností je povinnost identifikace a kontroly klientů.

„Jestliže je povinná osoba účastníkem obchodu v hodnotě převyšující částku 1 000 EUR, před jeho uskutečněním vždy identifikuje klienta, pokud tento zákon nestanoví jinak“ [38].

Zde nastala důležitá změna oproti předchozímu zákonu z roku 1996, který stanovoval limit pro povinnost identifikace klienta částkou 15 000 EUR. Nový zákon tento limit výrazně snížil s cílem omezit možnost rozdělování velkých částek do více menších transakcí za účelem utajení klienta. Dostat na bankovní účet nelegální výnosy v řádech milionů korun a udržet si anonymitu by pak vyžadovalo desítky až stovky malých vkladů, které by se nesporně jevily jako značně podezřelé. V případě podezřelého obchodu je však identifikace povinná taktéž, a to bez ohledu na stanovený limit. To samé platí například při vzniku obchodního vztahu, uzavření smlouvy o účtu či uzavření smlouvy o životním pojištění [45].

Pro povinné osoby je v tomto zákoně nově zavedena také povinnost hloubkové kontroly klienta. Tato kontrola překračuje rámec identifikace a provádí se před uskutečněním obchodu v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší. Klient je pak nucen poskytnout povinné osobě informace, které jsou k provedení kontroly nezbytné, včetně předložení dokladů. Povinná osoba také může pro účely tohoto zákona pořizovat kopie nebo výpisy z předložených dokladů [39].

„Kontrola klienta zahrnuje

- a) získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu*
- b) zjišťování skutečného majitele, pokud klientem je právnická osoba*
- c) získání informací potřebných k provádění průběžného sledování obchodního vztahu včetně přezkoumávání obchodů prováděných v průběhu dané vztahu za účelem zjištění, zda uskutečňované obchody jsou v souladu s tím, co povinná osoba ví o klientovi a jeho podnikatelském a rizikovém profilu*
- d) přezkoumávání zdrojů peněžních prostředků“ [46].*

Pokud klient při kontrole neposkytne potřebnou součinnost či se odmítne podrobit identifikaci, povinná osoba musí dle AML zákona odmítnout uskutečnění obchodu nebo případně uzavřít obchodní vztah. Stejně nařízení platí také v případě, kdy má osoba provádějící identifikaci nebo kontrolu pochybnosti o pravdivosti poskytnutých informací nebo o pravosti předložených dokladů [40].

Ačkoliv povinná osoba ve výše uvedených případech obchod neuskuteční, jedná se již o podezřelý obchod, který musí být bez zbytečného odkladu oznámen Ministerstvu financí, konkrétně *Finančnímu analytickému útvaru*. Oznámení je nutné podat nejpozději do 5 kalendářních dnů ode dne zjištění podezřelého obchodu, a pokud to vyžadují okolnosti případu, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení, musí být tato skutečnost oznámena neprodleně po jeho zjištění [41].

„Podezřelým obchodem se pro účely tohoto zákona rozumí obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitě prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat“ [37].

Okolností vyvolávajících tato podezření je velmi mnoho a například v bankách jsou denně provedeny tisíce transakcí. Efektivní kontrola realizována člověkem je tedy prakticky nemožná. Z tohoto důvodu využívají banky specializované softwary, takzvané AML systémy, které veškeré transakce monitorují a podle zvolených kritérií označí ty pochybné. Konkrétní znaky podezřelých obchodů budou uvedeny v kapitole 4.2.5 AML systémy.

Jedním z neefektivnějších nástrojů boje proti praní špinavých peněz je *odklad splnění příkazu klienta*.

„Pokud hrozí nebezpečí, že bezodkladným splněním příkazu klienta by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu z trestné činnosti nebo prostředků určených k financování terorismu, povinná osoba může splnit příkaz klienta týkající se podezřelého obchodu nejdříve po uplynutí 24 hodin od přijetí oznámení podezřelého obchodu ministerstvem“ [42].

Jestliže si šetření podezřelého obchodu pro složitost vyžaduje delší dobu, Ministerstvo financí může rozhodnout o prodloužení doby odkladu na 72 hodin od přijetí oznámení. Během této lhůty má pak ministerstvo možnost podat trestní oznámení, a pokud tak učiní, orgán činný v trestním řízení zpravidla rozhodne o odnětí nebo zajištění předmětu podezřelého obchodu [29]. Zákonný institut odkladu splnění příkazu klienta je opravdu silným nástrojem a díky němu byl například v roce 2009 zajištěn objem finančních prostředků ve výši 192 milionů korun [5].

Ačkoliv se povinné osoby přímo podílí na odhalování nelegálních činností, AML zákon pamatuje také na jejich přečiny v podobě neplnění stanovených povinností. Zákon zde rozlišuje různé přestupky či správní delikty a dle jejich závažnosti ukládá povinné osobě pokuty od 200 tisíc do 10 milionů Kč [31].

Jednou z těchto povinností je také dosud nezmíněná povinnost vypracování systému vnitřních zásad, ve kterém jsou obsaženy postupy a kontrolní opatření sloužící k naplnění povinností stanovených AML zákonem. *Systém vnitřních zásad* zahrnuje například podrobný výčet znaků podezřelých obchodů, které se při činnosti povinné osoby mohou vyskytovat, dále způsob identifikace klientů, postupy pro provádění kontroly klienta či postup povinné osoby při zjištění podezřelého obchodu [30].

Finanční analytický útvar Ministerstva financí u povinných osob pravidelně kontroluje plnění všech zákonem daných povinností, v posledních letech se nicméně soustředil právě na kontrolu *systémů vnitřních zásad*.

4.2.3.2 Politicky exponovaná osoba

Nový zákon proti praní špinavých peněz z roku 2008 zavedl také zcela nový termín *politicky exponovaná osoba*.

Politicky exponovanou osobou je dle tohoto zákona fyzická osoba, která je ve významné veřejné funkci s celostátní působností. Je to například hlava státu, předseda vlády, ministr, náměstek nebo asistent ministra, člen parlamentu, člen nejvyššího soudu, ústavního soudu nebo jiného vyššího soudního orgánu a člen účetního dvora. Dále jsou to členové vrcholných orgánů centrální banky, armádních sborů a státních podniků,

ale také velvyslanci či jiné fyzické osoby, které obdobné funkce vykonávají v orgánech Evropské unie nebo jiných mezinárodních organizací [49].

Pro všechny uvedené platí, že jsou politicky exponovanými osobami po celou dobu výkonu své funkce a dále po dobu jednoho roku po jeho ukončení. Za politicky exponované osoby jsou rovněž považováni jejich životní partneři, rodinní příslušníci nebo obchodní partneři a nejbližší spolupracovníci [49].

Předpokládá se, že politicky exponovaná osoba disponuje z titulu své funkce vlivem a informacemi, které by mohly být zneužity k ilegálnímu jednání. Z tohoto důvodu podléhají klienti z řad těchto osob přísnější kontrole při provádění bankovních transakcí. Hloubková kontrola není v případě takového klienta podmíněna limitem 15 000 EUR a musí proběhnout při každém obchodu [39]. V rámci těchto kontrol je zde také důslednější povinnost doložit původ finančních prostředků či účel bankovní platby. Jestliže však není znám původ majetku užitého v obchodu, dle AML zákona nesmí povinná osoba obchod uskutečnit [48].

Vzhledem k výrazné medializaci jednotlivých kauz vysoce postavených českých politiků v posledních letech lze usoudit, že zavedení statusu politicky exponované osoby určitou změnu vyvolalo. Je ovšem otázkou, zda se hloubková kontrola vrcholných politiků a úředníků skutečně provádí. Kauzy, ve kterých jde zpravidla o miliony či desítky milionů korun, totiž vyjdou na povrch většinou až po provedení určitých transakcí. Hlavní aktéři pak zpravidla nejsou schopni vysvětlit, odkud pochází miliony, které byly zaslány na účty rodinných příslušníků nebo za které byly nakoupeny luxusní byty či domy. Dle výkladu AML zákona by však tyto převody peněz či obchodní transakce neměly bez doložení původu finančních prostředků vůbec proběhnout.

Podle autora této práce přinesl nový AML zákon z roku 2008 několik důležitých a pozitivních změn a svou šíří pokrývá prakticky celou problematiku praní špinavých peněz. Pokud budou ovšem banky zanedbávat kontrolu obchodů provedených vrcholnými představiteli státu či tyto obchody záměrně přehlížet, bude mít zmínka o politicky exponované osobě pouze demonstrativní charakter a přinese minimální výsledky.

Z hlediska příjmů těchto osob se může samozřejmě jednat o zcela legální výnosy z podnikatelské činnosti nebo v podobě platů a bohatých odměn. Avšak v některých případech může jít o zisky z korupčního jednání, jež je závažným trestným činem. Samotné vyšetřování pak je na orgánech činných v trestním řízení, konkrétně na *Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality*. Prvotní impuls k tomu, aby se daný obchod začal prověřovat, ale musí dát banka, které to přikazuje zákon.

4.2.3.3 Zákon o omezení plateb v hotovosti

Dalším nástrojem, který pachatelům ztěžuje legalizaci výnosů z trestné činnosti, je zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti. Ten má zabránit nelegálnímu nakládání s hotovostí, jako je právě praní špinavých peněz či korupce. Nicméně oproti výše uvedenému AML zákonu se v tomto případě jedná o velice stručný zákon o několika paragrafech.

Jak jeho název napovídá, zákon o omezení plateb v hotovosti určuje, kdy jsou fyzické i právnické osoby povinny provést platbu bezhotovostně. *Bezhotovostní platbou* se pak pro účely tohoto zákona rozumí platba provedená bezhotovostním převodem peněžních prostředků na území České republiky prostřednictvím peněžního ústavu v české nebo cizí měně. Naopak za platbu v hotovosti se nepovažuje pouze peněžní hotovost, ale také platba vysoce hodnotnými komoditami, jako jsou například drahé kovy či drahé kameny [20].

Velmi důležitým pojmem v rámci zmíněného zákona je také *poskytovatel platby*, za kterého je považován ten, kdo platbou uhrazuje závazek. Za platbu jako takovou se zde ovšem nepovažuje vklad peněžních prostředků v hotovosti na vlastní nebo cizí účet [20].

Zásadní informací obsaženou v tomto zákoně je však peněžní limit, nad který musí poskytovatel platby platit bezhotovostně. Limitem je v tomto případě částka 15 000 EUR, přičemž se platba v české nebo jakékoliv cizí měně přepočte na měnu EURo směnným kursem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou a platným ke dni provedení platby [21].

„Do limitu se započítávají všechny platby v české a cizí měně, provedené týměž poskytovatelem platby témuž příjemci platby v průběhu jednoho kalendářního dne. Překračuje-li platba limit, je příjemce platby povinen na výzvu poskytovatele platby sdělit bez zbytečného odkladu číslo účtu u peněžního ústavu, na který má být platba poukázána“ [21].

První věta výše uvedené citace je však slabým místem tohoto zákona. Jelikož je do limitu započtená každá platba provedená během jednoho kalendářního dne, může si dlužník domluvit s věřitelem schůzku na půlnoc. Ve 23:59 pak dlužník předá sumu o korunu nižší než stanovený limit a minutu po půlnoci tu samou částku. Bez problémů je tak možné vrátit přibližně 750 tisíc Kč. Navíc je zde problém, že i kdyby byla v daný

moment předána částka několikanásobně vyšší, nikdo by se to nemusel dozvědět. Nedá se totiž předpokládat, že se aktéři inkriminované platby půjdou sami udat [95].

Zákonem stanovaný limit 15 000 EUR však neplatí, jde-li o platbu, která musí být podle zvláštního právního předpisu provedena v hotovosti [21]. Jedná se například o platby ve veřejné dražbě nebo sázky v kasinech, kde je možné v hotovosti vsadit jakoukoliv částku. To ovšem nahrává nelegálnímu praní špinavých peněz. Pachatel může přijít do kasina s několika miliony pocházejícími z trestné činnosti a celou částku postupně vsadí. Ačkoliv nejspíš bude muset určitou část svých peněz obětovat, může odcházet z podniku s několikamilionovou zdánlivou výhrou, a tedy se zcela legálním příjmem [95].

Nicméně pokud se přeci jen podaří kohokoli usvědčit z porušení zákona o omezení plateb v hotovosti, u fyzické osoby jde o přestupek, za který lze uložit pokutu do 500 tisíc Kč. [22] Správního deliktu se pak dopouští právnická osoba či podnikající fyzická osoba a zde lze uložit pokutu ve výši až 5 milionů Kč [24]. Přičemž porušení tohoto zákona se týká jak poskytovatele platby, tak jejího příjemce.

4.2.3.4 Zákon o provádění mezinárodních sankcí

V kontextu boje proti praní špinavých peněz je nutné zmínit také *zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních transakcí*, který nabyl účinnosti 1. dubna 2006.

„Mezinárodními sankcemi se pro účely tohoto zákona rozumí příkaz, zákaz nebo omezení stanovené za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu“ [18].

Mezinárodní sankce jsou prováděny Radou bezpečnosti Organizace spojených národů nebo orgány Evropské unie a jsou uplatňovány vůči některým problematickým oblastem. Těmi jsou například Afghánistán, Myanmar neboli Barma, Súdán, Libanon či Pobřeží slonoviny. Sankce se uplatňují také vůči některým konkrétním osobám nebo organizacím, jako jsou teroristická síť Al-Kajdá, povstalecké hnutí Talibán, či již nežijící Usáma bin Ládín [88].

Co se týče konkrétní podoby těchto sankcí, jedná se zejména o omezení obchodu a služeb, včetně peněžních služeb a služeb na finančních trzích. U zmíněných problematických oblastí či organizací je vyšší riziko, že jsou určité obchody či peněžní transakce spjaty s trestnou činností, a proto je zde nutná větší ostražitost a hlubší kontrola. Existuje zde také *Oznamovací povinnost* o existenci majetku, na který se mezinárodní

sankce vztahují. Tuto povinnost má pak každý, u koho se takový majetek nachází. Oznámení přijímá již několikrát zmíněný *Finanční analytický útvar Ministerstva financí*, který je navíc odpovědným orgánem za vnitrostátní koordinaci provádění těchto sankcí [88].

Na provádění mezinárodních sankcí se kromě Ministerstva financí podílí v rámci své působnosti i jiná ministerstva a státní orgány. Například v případě finančního trhu má tedy kontrolu dodržování sankcí na starosti Česká národní banka [88].

Porušování mezinárodních sankcí soukromými osobami nebo podnikatelskými subjekty může být postihováno citelnou pokutou. Pokud fyzická osoba poruší omezení nebo zákaz stanovený zákonem či nesplní oznamovací povinnost, lze jí uložit pokutu až 4 miliony Kč. V případě nakládání s majetkem, na který se mezinárodní sankce vztahují, je pak možné uložit pokutu do částky 500 tisíc Kč [27]. Výše uvedené platí také pro právnické nebo podnikající fyzické osoby, které se dopouštějí správního deliktu. Zde je ovšem o jedno ustanovení navíc.

„Pokud právnická nebo podnikající fyzická osoba správním deliktem získala pro sebe nebo pro jiného prospěch přesahující 5 000 000 Kč, anebo způsobila škodu 5 000 000 Kč nebo jiný zvlášť závažný následek, uloží se jí pokuta do 50 000 000 Kč“ [28].

V nejzávažnějších případech zde existují také prostředky trestního práva, kdy se jedná o trestný čin „Porušení mezinárodních sankcí“. Vzhledem k rozsahu a závažnosti trestného činu může být pachatel potrestán až osmi lety odnětí svobody [35]. Také Česká republika jako taková musí dodržovat mezinárodní sankce a v opačném případě jí hrozí postih od orgánů OSN nebo EU [88].

4.2.3.5 Vyhlášky České národní banky

Součástí legislativy boje proti praní špinavých peněz jsou také dvě vyhlášky, které byly Českou národní bankou vydány v roce 2008, tedy souběžně s přijetím nového AML zákona.

V prvním případě se jedná o *Vyhlášku ČNB č. 280/2008 Sb., o směnářské činnosti, bezhotovostních obchodech a o peněžních službách*. Problematiky praní špinavých peněz se však přímo týká pouze část o devizových obchodech neboli bezhotovostních obchodech s cizí měnou, k jejichž provádění je nutná devizová licence. Dle vyhlášky je pak držitel této licence povinen zajistit, aby zaměstnanci pověřeni

sjednáváním a vypořádáním obchodů vykonávali svou činnost v souladu s právními předpisy, které upravují opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, a předpisy týkajícími se provádění mezinárodních sankcí [25].

V rámci snahy o zastření jejich původu jsou zisky pocházející z trestné činnosti také převáděny do různých měn a následně rozeslány na účty po celém světě. Patříčná kontrola veškerých devizových obchodů má proto své opodstatnění.

Druhým předpisem je *Vyhláška č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu*. Požadavky uvedené v této vyhlášce se vztahují na všechny úvěrové nebo finanční instituce, kterými jsou například banky či investiční fondy. Jedná se například o zavedení a uplatňování postupů pro kontrolu klienta a stanovení rozsahu této kontroly. Vyhláška se týká i již dříve zmíněných *systémů vnitřních zásad* [50].

„Při zavedení a uplatňování systému vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření instituce přihlíží k uznávaným a osvědčeným principům a postupům v oblasti předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Přehled vybraných uznávaných standardů uveřejňuje Česká národní banka“ [44].

Tato vyhláška ukládá vybraným institucím také povinnost vypracovávat takzvanou *hodnotící zprávu*, a to nejméně jednou ročně. V této zprávě je pak institucí hodnocena její činnost v oblasti předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Konkrétně se hodnotí, zda jsou použité postupy a opatření dostatečně účinné nebo zda byly v systému vnitřních zásad zjištěny nějaké nedostatky, včetně popisu rizik, které z toho mohou plynout [26].

Ve zprávě musí být uvedeny také statistické údaje o oznámeních o podezřelých obchodech za uplynulé období. Ty je třeba rozčlenit podle organizačního uspořádání nebo podle obchodních činností dané instituce. Jestliže jsou v oblasti předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti zjištěny nějaké nedostatky, je instituce na závěr hodnotící zprávy povinna uvést návrhy na jejich odstranění. Celou zprávu pak instituce uchovává nejméně po dobu pěti let [26].

4.2.4 Instituce ČR

Trestná činnost spojená s legalizací výnosů se mimo jiné týká zejména zemí východní Evropy. Celosvětový průmysl praní špinavých peněz tedy nemůže vynechat ani Českou republiku, která díky své poloze funguje jako tranzitní země jak pro transport drog, tak pro praní peněz [16].

Jak naznačila předchozí kapitola, jednou z významných českých institucí pro prevenci legalizace výnosů z trestné činnosti je *Česká národní banka*. Ta kromě výše zmíněných vyhlášek vydává různá opatření s požadavky, které musí české komerční banky plnit. V rámci takových opatření byla například definována zásada „Poznej svého klienta“, která stanovuje požadavek na identifikaci klienta. Identifikace se týká fyzických i právnických osob a provádí se při požadavku klienta na jakoukoliv bankovní službu, přičemž veškeré náležitosti jsou dány legislativně. Zásada „Poznej svého klienta“ řeší také politiku přijatelnosti klienta, kdy je banka povinna provádět kategorizaci zákazníků a určit podmínky, za kterých s klientem nenaváže smluvní vztah nebo již existující zruší [72].

Velmi důležitou roli pak zastává zejména *Bankovní dohled ČNB*, který dohlíží na všechny české banky a pobočky zahraničních bank na území České republiky. Dalšími významnými partnery FAÚ byly například *Komise pro cenné papíry* či *Úřad pro dohled nad družstevními záložnami*, které byly v roce 2006 začleněny do centrálního finančního dohledu v rámci České národní banky [16].

Podstatnou roli zde hraje také *Ministerstvo financí*, které vytváří právní rámec boje proti praní špinavých peněz (viz kapitola 4.2.3 Legislativa). Nejdůležitějším článkem v tomto boji je ale jeho podřízený orgán, a sice *Finanční analytický útvar*.

4.2.4.1 Finanční analytický útvar

Finanční analytický útvar Ministerstva financí (FAÚ) funguje od 1. července 1996 a je součástí celosvětové sítě takzvaných *finančních zpravodajských jednotek*. Ty jsou zřízeny za účelem boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. V případě FAÚ se jedná o finanční zpravodajskou jednotku *administrativního typu*, tedy mimo působnost orgánů činných v trestním řízení, podobně jako tomu je například v USA, Belgii či Velké Británii. Tento typ byl zvolen z toho důvodu, že umožňuje maximální ochranu citlivých údajů k prověřovaným obchodům mimo orgány činné v trestním řízení a současně poskytuje vysoké pravomoci při jejich získávání. Zákon zde samozřejmě ukládá

přísnou mlčenlivost a stanovuje jednoznačné podmínky, kdy a vůči komu může být prolomena. Celý útvar také musí být technicky oddělen od ostatních prostor Ministerstva financí, jemuž je prostřednictvím náměstka ministra podřízen [16].

Již při svém vzniku mohl FAÚ získávat všechny potřebné informace od finančních institucí, omezeně od finančních úřadů, policie a dalších složek státní správy. Útvar se také mohl dotazovat partnerských zahraničních jednotek a na základě mezinárodních smluv jim poskytovat informace ze svého šetření. Díky několika novelám zákona mu pak byly pravomoci získávání údajů od finančních úřadů postupně rozšířeny [16].

Hlavním úkolem FAÚ je *přijímat a analyzovat oznámení o podezřelých obchodech*. Dalšími důležitými činnostmi útvaru jsou *kontrolní činnost, vnitrostátní koordinace provádění mezinárodních sankcí, mezinárodní spolupráce či legislativní a metodická činnost*. Úkolem FAÚ je také efektivní využívání a inovace *informačních technologií* a starost o *bezpečnost útvaru* [5].

Analytická činnost – šetření podezřelých obchodů

Finanční analytický útvar během roku přijímá od finančních institucí či jiných povinných subjektů oznámení o podezřelých obchodech. K jednotlivým kauzám se poté snaží získat všechny relevantní informace, které průběžně analyzuje s cílem zjistit, zda se jedná o podezření ze spáchání trestného činu. V takovém případě úřad zpracovává trestní oznámení. Pro tyto účely byla mezi Policií ČR a FAÚ podepsána smlouva, která stanovila principy jejich vzájemné spolupráce a určila *Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality* jako jediného příjemce trestních oznámení podaných útvarem.

Mimo tuto činnost FAÚ zpracovává také údaje pro zahraniční partnerské jednotky, a to na základě zákonného ustanovení o mezinárodní spolupráci. V rámci spolupráce pak úřad vyřizuje i dožádání orgánů činných v trestním řízení, zejména pro již zmíněný *Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality* [15].

Kontrolní činnost

Finanční analytický útvar má za úkol kontrolovat, zda povinné osoby plní stanovené povinnosti. V posledních letech se jeho činnost soustředila především na kontrolu systémů vnitřních zásad, které mají dle AML zákona povinnost předložit některé typy povinných osob, jakými jsou například banky, směnárny či spořitelny a úvěrová družstva. Kontrola těchto interních dokumentů je útvarem prováděna většinou

korespondenční formou. Při výkonu této činnosti FAÚ spolupracoval především s Českou národní bankou jako s kontrolním a dozorovým orgánem nad částí finančního sektoru [5].

V tomto úseku plní FAÚ také funkci metodického orgánu, v jejímž rámci se někteří jeho pracovníci zapojují do lektorské činnosti. Ta je určena zejména některým povinným osobám, ale také pracovníkům kontroly a dohledu ČNB. Dále FAÚ průběžně poskytuje stanoviska k výkladu a aplikaci jednotlivých ustanovení zákona proti praní špinavých peněz a sankčního zákona. Tato stanoviska poskytuje útvar na vyžádání státním institucím, soukromým subjektům z řad povinných osob i široké veřejnosti [15].

Koordinace při uplatňování mezinárodních sankcí

V rámci této vnitrostátní koordinace útvar spolupracuje s orgány odpovědnými za provádění mezinárodních sankcí. Jedná se například o Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, celní správu či Licenční správu Ministerstva průmyslu a obchodu. Do spolupráce bývají zapojeny také instituce, kterých se provádění mezinárodních sankcí přímo dotýká. Jsou to například banky, vysoké školy či vědecká pracoviště Akademie věd ČR [5].

Spolupráce se zahraničím

Ze zákona je Finanční analytický útvar oprávněn k výměně informací s orgány se stejnou věcnou příslušností, jimiž jsou zahraniční finanční zpravodajské jednotky. Mezinárodním právním rámcem této výměny informací je především *Štrasburská úmluva* z roku 1990, doplněná v roce 2005 *Varšavskou smlouvou*. Do tohoto právního rámce patří také dvoustranné mezivládní dohody, jejichž součástí je spolupráce v oblasti boje proti praní špinavých peněz [15].

Legislativní a metodická činnost

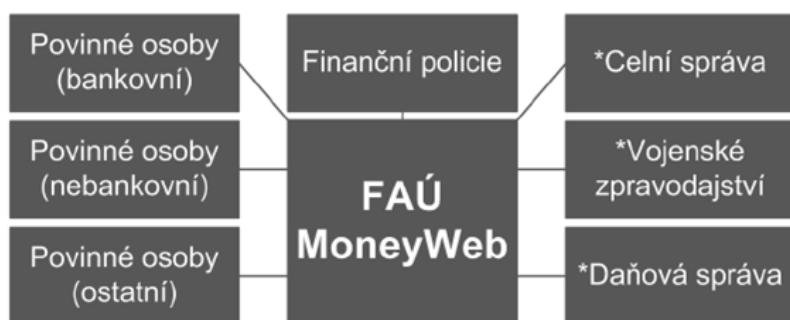
V rámci boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti se Finanční analytický útvar také aktivně zapojuje do tvorby legislativy. Dle potřeby a aktuálního dění například navrhuje dílčí změny příslušných zákonů, což se týká hlavně AML zákona (zákon č. 253/2008 Sb.). Co se týče metodické činnosti, poskytuje útvar preventivní odbornou pomoc soukromému sektoru, zejména podnikům exportujícím do rizikových oblastí a zúčastněným bankám. Tato pomoc je realizována proto, aby nedocházelo k žádným porušením mezinárodních sankcí. Útvar navíc průběžně poskytuje konzultace a stanoviska k výkladu českých i evropských právních předpisů, týkajících se praní špinavých peněz a mezinárodních sankcí [5].

Informační technologie a bezpečnost útvaru

V průběhu roku 2009 byl ve FAÚ realizován projekt DMS, neboli *document management system*. Jedná se o *elektronický oběh dokumentů*, který je v útvaru plně využíván od ledna 2010. Cílem jeho zavedení bylo zefektivnění administrativního procesu, vytvoření uceleného pohledu na rozpracovanou písemnou agendu a zabezpečení přístupu k informacím zpracovávaným útvarem pro potřeby auditu. Realizace celého projektu proběhla v poměrně krátké době, jelikož byla ze tří čtvrtin hrazena z prostředků Evropské unie [5].

Co se týče bezpečnosti útvaru, velice významným počinem bylo vytvoření enkryptovaného neboli šifrovaného spojení na národní úrovni, tj. mezi Finančním analytickým útvarem, dalšími příslušnými státními orgány z resortu Ministerstva financí, vnitra a spravedlnosti, Českou národní bankou a povinnými osobami. Celý systém nese název *MoneyWeb* a byl vytvořen v roce 2005 za spolupráce odborníků z tuzemských i zahraničních softwarových firem a IT specialistů z FAÚ [16].

Obrázek 19 Projekt MoneyWeb a jednotlivé vazby

* v přípravě

Zdroj: *Zpráva o činnosti FAÚ 1996 – 2006, Ministerstvo financí ČR*, [16]

V rámci sítě *MoneyWeb* byl nejprve FAÚ propojen s Finanční policií, kterou velice brzy následovaly komerční banky a ostatní povinné osoby. Výše uvedené schéma je však třeba zaktualizovat, jelikož spojení s daňovou správou bylo zprovozněno začátkem roku 2010. Šifrovaná komunikace mezi Celní správou a Vojenským zpravodajstvím jsou nicméně stále ve fázi příprav.

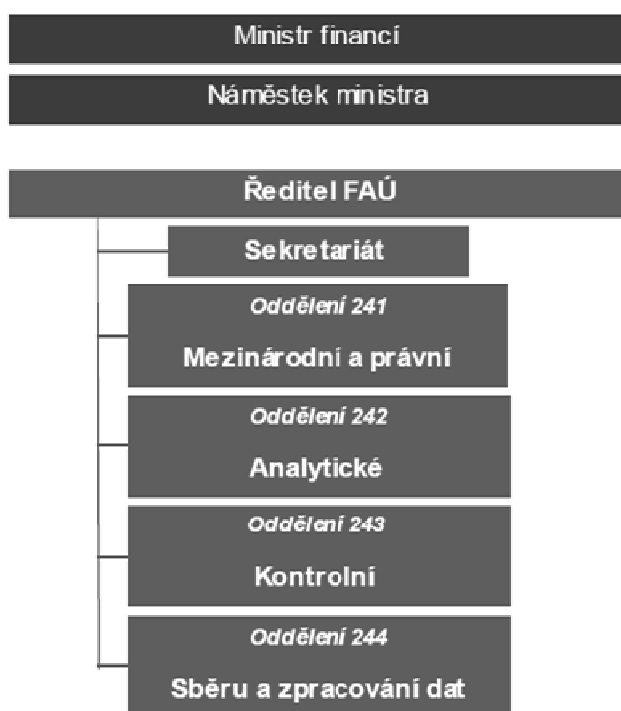
Z hlediska boje proti praní špinavých peněz je však nejdůležitější spojení s povinnými osobami, které umožňuje Finančnímu analytickému útvary přijímat oznámení

o podezřelých obchodech v elektronické podobě a také rychlejší a bezpečnější komunikaci. Pro pracovníky povinných osob navíc FAÚ vytvořil softwarovou aplikaci s názvem *MoneyWeb Lite klient*, která umožňuje snadné a úplné podání oznámení o podezřelém obchodu (viz příloha D). Aplikaci je možné využít i ke vzdělávání pracovníků a útvarů, jež mají problematiku praní špinavých peněz v kompetenci.

Kromě bezpečného spojení na národní úrovni je FAÚ připojen také k síti FIU.NET, což je enkryptované spojení pro mezinárodní výměnu informací v rámci Evropské unie. O bezpečnost útvaru je postaráno také tím, že jsou ve všech jeho prostorách instalována bezpečnostní čidla a je zde uplatňován režimový pohyb osob, kdy je každý pracovník vybaven osobní čipovou kartou [16].

Jak již bylo řečeno v úvodu kapitoly, FAÚ je součástí Ministerstva financí a funguje pod působností příslušného náměstka ministra. Tak tomu ale nebylo vždy. Například v letech 1998 až 2004 byl útvar přímo podřízen ministru financí. Také organizační struktura FAÚ prošla během let několika změnami a její současnou podobu je možné vidět na následujícím obrázku.

Obrázek 20 Současná organizační struktura Finančního analytického útvaru

Zdroj: Výroční zpráva FAÚ 2010, Ministerstvo financí ČR, [6]

Schéma organizační struktury FAÚ uvedené na předchozí stránce je výsledkem vnitřní restrukturalizace, o které bylo rozhodnuto ve druhé polovině roku 2009 na základě analýzy efektivnosti činnosti útvaru. Některé činnosti bylo nutné racionalizovat a vnitřně přerozdělit. V rámci předešlé struktury byla například analytická činnost prováděna ve dvou odděleních, zvláště pro bankovní a nebankovní sektor. To se ukázalo jako neefektivní, stejně jako dřívější zahrnutí mezinárodní problematiky a výpočetní techniky do jednoho oddělení. Nová struktura tedy soustřeďuje veškerou analytickou činnost do jednoho oddělení, mezinárodní a právní problematiku taktéž a bylo vytvořeno samostatné oddělení kontroly. Samostatné kontrolní oddělení tak mohlo zintenzivnit kontrolu povinných osob, zejména provádění kontrol na místě [5].

V lednu 2011 pak do tohoto schématu přibýlo oddělení sběru a zpracování dat, a zvýšením počtu pracovníků došlo také k dalšímu posílení speciální analytické a kontrolní činnosti [6].

4.2.4.2 Mezinárodní spolupráce

Praní špinavých peněz není problém pouze národního, ale především mezinárodního rozsahu. Finanční analytický útvar proto spolupracuje s několika mezinárodními institucemi. V rámci této problematiky je jednou z nejvýznamnějších institucí organizace *Financial Action Task Force on Money Laundering*, zkráceně FATF.

FATF

Český název této organizace zní *Finanční akční výbor proti praní špinavých peněz* a jejím hlavním cílem je rozvoj a podpora strategie boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, a to nejen na mezinárodní úrovni, ale také na úrovni jednotlivých států. FATF byl založen v roce 1989 a má celosvětový vliv při hodnocení zemí a teritorií v oblasti boje proti praní špinavých peněz. Vydává také seznam zemí a teritorií, jež v rámci tohoto boje dlouhodobě nespolupracují [60].

V roce 1990 bylo výborem vydáno 40 doporučení (viz příloha E), která utvořila základní rámec pro boj proti zneužívání finančních systémů k legalizaci výnosů z obchodu s drogami. Tato doporučení pak byla v roce 2003 v reakci na změny v této problematice revidována. Po tragických událostech 11. září 2001 vydal FATF dalších osm Speciálních doporučení, týkajících se boje proti financování terorismu, které byly v roce 2005 doplněny o doporučení deváté. Česká republika dosud není členskou zemí FATF, ačkoliv zájem o členství projevila již v roce 1998 [60].

Evropská komise

Boji proti praní špinavých peněz se věnuje také Evropská unie, a to prostřednictvím svých institucí. Jednou z nich je Evropská komise, při které již několik let funguje takzvaný *Výbor pro prevenci peněz a financování terorismu*. Tento výbor, dříve označovaný jako *Kontaktní výbor expertů pro problematiku praní špinavých peněz*, se podle potřeby schází několikrát do roka. Zástupci nových členských států začali v tomto výboru pracovat již v roce 2002 a Finanční analytický útvar zde má dva stálé zástupce [60].

Rada Evropy

Již v roce 1988 byl při Radě Evropy vytvořen *Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz* neboli *Moneyval*. Členové tohoto výboru jsou členské státy Rady Evropy, které nejsou členy FATF. Tak jako FATF, Moneyval také organizuje vzájemná hodnocení členských zemí. Experti z pěti zemí hodnotí ve vybrané zemi systém boje proti praní špinavých peněz a především efektivitu jeho fungování v praxi. Během jednoho pracovního týdne jsou hodnotiteli navštíveny všechny státní orgány a instituce, jež se podílí se na boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, a také vybrané subjekty, mající povinnost nahlásit podezřelé transakce. Česká republika absolvovala již tři kola takového hodnocení, a sice v letech 1998, 2001 a 2005. V Moneyvalu má ČR tři stálé členy z resortu Ministerstva financí, Ministerstva spravedlnosti a České národní banky. Z těchto resortů pochází také přechodná skupina hodnotitelů, kteří se účastní hodnocení ostatních členských zemí [60].

Světová banka a Mezinárodní měnový fond

Tyto dvě organizace se spojily ve své snaze zvýšit povědomí nutnosti boje legalizaci výnosů z trestné činnosti v globálním měřítku a pořádají po celém světě semináře a konference zabývající se touto problematikou. V roce 2002 tyto dvě instituce vydaly *Metodologii boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu* a dohodly se na financování a organizaci hodnocení souladu stavu s tímto dokumentem ve vybraných zemích. Česká republika byla hodnocena v rámci pilotního projektu na přelomu května a června 2003 [60].

Egmontská skupina (Egmont group)

Za účelem zkvalitnění vzájemné spolupráce se finanční zpravodajské jednotky sdružily v takzvané Egmontské skupině. Tato organizace byla založena v roce 1995 v Bruselu a má více než 100 členů. O členství rozhodují ředitelé členských finančních zpravodajských jednotek na svých zasedáních, která se konají jednou ročně. Dvakrát do roka se také schází jednotlivé Egmontské pracovní skupiny.

Legal Working Group = Právní pracovní skupina – vytváří a zdokonaluje vnitřní předpisy a vyhodnocuje dotazníky zpracováváné kandidátskými jednotkami

Training Working Group = Pracovní skupina pro vzdělávání – organizuje konference, semináře a panelové diskuse zaměřených na boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

Outreach Working Group = Pracovní skupina pro vnější vztahy – zaměřuje se na finanční zpravodajské jednotky, které dosud nejsou členy Egmontské skupiny a spolupracuje se všemi výše uvedenými mezinárodními organizacemi a dalšími.

IT Working Group = Pracovní skupina pro informační technologie – řeší problematiku analytických softwarů a elektronického šifrovaného spojení mezi jednotkami.

Operational Working Group = Operativní pracovní skupina – zabývá se aspekty operativní spolupráce při mezinárodní výměně informací.

Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR je členem Egmontské skupiny již od roku 1996 a má své dva stálé zástupce v operativní skupině a skupině pro informační technologie [15].

4.2.5 AML systémy

Anti-money laundering systémy neboli systémy *proti praní špinavých peněz* jsou softwarové aplikace, které jsou primárně určeny jako podpůrný nástroj pro prevenci legalizace výnosů z trestné činnosti. Jejich cílem je tedy pomoci finančním institucím při naplňování požadavků stanovených Českou národní bankou a AML zákonem.

4.2.5.1 Řešení systému

AML systém využívají zejména banky, kdy aplikace monitoruje veškeré prováděné transakce a identifikuje ty podezřelé z legalizace výnosů z trestné činnosti. Vedle toho může systém pomoci při odhalování bankovních podvodů.

Jedním ze základních nástrojů systému jsou takzvané *filtry* neboli soubory ukazatelů, podle kterých jsou zákazníci a jejich transakce hodnoceny. Ze všeho nejdříve jsou tedy určeny ty ukazatele, které jsou pro identifikaci podezřelých transakcí významné. U každého ukazatele jsou poté definovány obory hodnot, kterých může nabývat, a každá hodnota ukazatele má definovanou určitou váhu. Tyto váhy mohou být nastaveny expertně nebo na základě historických dat. Výsledkem je *bodové hodnocení* jednotlivých transakcí, na jehož základě jsou transakce rozděleny na běžné a podezřelé [52].

Veškeré tyto proměnné v podobě jednotlivých ukazatelů, jejich hodnot a bodového hodnocení mohou být oprávněnou osobou modifikovány a celý systém tak lze pružně přizpůsobovat osvědčeným pravidlům či různým trendům.

Výstupem AML systému jsou pak *reporty*, které představují seznam podezřelých klientů ohodnocených na základě příslušného filtru. Jednotlivé reporty se vztahují k určitému datu a lze z nich získat detail konkrétního zákazníka společně s hodnotami sledovaných ukazatelů (viz příloha C).

Ke každému podezřelému klientovi může být navíc definována skupina úkolů, které lze přiřadit konkrétním zaměstnancům banky k vyřízení. Zadané úkoly, přiřazení zaměstnancům a odpovědi pracovníků jsou vždy dokumentovány [52].

Otázka praní špinavých peněz je velice citlivá a podléhá přísné regulaci ze strany státu. Z tohoto důvodu je velice důležitá bezpečnost celého systému, která je řešena na dvou úrovních:

Zabezpečení dat

Veškerá vnitřní data jsou zabezpečena definicí přístupových práv. To zajišťuje bezpečnost všech informací, jako jsou nastavené proměnné, jednotlivé ukazatele, filtry a další.

Přístupová práva oprávněných osob

V rámci celého systému jsou definována přístupová práva, která zajišťují zpřístupnění jen nezbytně nutných funkcí pro daného pracovníka. Jde o tyto oblasti:

- definice hodnotících kritérií a tvorba filtrů
- přístup k informacím o odeslání hlášení na Finanční analytický útvar
- přístup k informacím o dotazech z Finančního analytického útvaru
- zobrazování výsledků hodnocení [52].

Vzhledem k citlivosti zpracovávaných údajů systém kompletně monitoruje všechny filtry, reporty a úkoly či jiné události. Podklady pro případnou kontrolu jsou tedy vždy k dispozici.

Identifikace podezřelých transakcí však představuje pouze část celé problematiky boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a AML systémy dokážou podpořit i následné aktivity. Obsahují nástroje, s jejichž pomocí lze prověřování podezřelých transakcí delegovat na odpovědné zaměstnance a popřípadě sledovat také průběh řešení celého případu [52].

4.2.5.2 Identifikace podezřelého obchodu

Při monitorování transakcí svých klientů využívají banky kombinaci lidského faktoru, speciálních informačních systémů a informací třetích stran, přičemž za třetí strany jsou zde považovány ostatní české a popřípadě zahraniční úvěrové nebo finanční instituce. Ty jsou ze zákona povinny na požádání poskytnout informace o konkrétním klientovi, včetně kopií příslušných dokladů o jeho identifikaci, účelu obchodního vztahu a totožnosti skutečného majitele [47].

Úspěšná identifikace podezřelého klienta pak začíná již na přepážce (front-office) při prvním kontaktu s bankou. Zde záleží na vnímavosti, citu a zejména na zkušenosti zaměstnanců front-office. Velice důležitá je ovšem také činnost pracovníků back-office, kteří mají na starosti administrativu a zprostředkovávají jednotlivé transakce [53].

V obou případech pracovníkům banky pomáhají sofistikované softwarové aplikace v podobě již zmíněných AML systémů, kterým neunikne ani sebemenší transakce. Veškeré obchody jsou pečlivě monitorovány a testovány vzhledem k určeným kritériím, která tvoří hranici mezi obyčejným a pochybným obchodem. Tato kritéria však musí do programu vložit člověk na základě zkušeností a vědomostí o nových metodách praní špinavých peněz.

Banky registrují pokusy o vyprání peněz skrze dva kanály: *hotovostní* a *bezhotovostní operace*. V případě hotovostních operací lze mezi nejčastější charakteristické znaky podezřelých obchodů zařadit:

- opakované vklady v hotovosti v objemu těsně pod hranicí podléhající oznámení
- vklady v hotovosti následované jejich okamžitými výběry nebo převody na jiné účty
- vklady od většího množství osob na jeden účet klienta

- vklady v hotovosti, kterou nemá klient dopředu spočítanou
- nesouměrnost mezi hotovostními a nehotovostními vklady a výběry
- pro klienta neobvyklé vklady a výběry, které klient po dotazu nedokáže nebo nechce vysvětlit
- vklady v bankovkách s nízkou nominální hodnotou a následné výběry bankovek s vysokou nominální hodnotou
- počet účtů zřizovaných klientem je ve zjevném nepoměru k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům [23][53].

Výše uvedené operace jsou považovány za krajně podezřelé a jsou spojovány s první fází procesu praní špinavých peněz, kterou je *Placement* čili *Namáčení*. V případě vkladů v hotovosti v objemu těsně pod částkou podléhající oznámení se jedná o v tomto kontextu zmiňovaný „*smurfing*“ (viz kapitola 4.2.1.1 Namáčení).

Pracovníci banky by měli vzít tyto transakce na vědomí a podat hlášení o podezřelém obchodu *Finančnímu analytickému útvaru*, nebo přinejmenším věnovat zvýšenou pozornost vloženým finančním prostředkům a jejich dalším pohybům. Ačkoliv se někdy může jednat o skutečně nezávadný a legální obnos, ve většině případů se dají předpokládat nelogické a hlavně nepřehledné převody peněz za účelem zastření jejich původu. Jde tedy o druhou fázi procesu praní špinavých peněz s názvem *Layering* neboli *Mydlení*.

V této fázi jsou obvykle využívány bezhotovostní operace a podezřelé transakce mají zpravidla tyto znaky:

- příkazy k převodu velké částky do zahraničí od osob čerstvě zmocněných majitelem účtu
- bezhotovostní převody do či z rizikových zemí a daňových rájů
- neobvyklé bezhotovostní úhrady vymykající se běžným aktivitám klienta, které klient nedokáže nebo nechce vysvětlit
- neobvykle vysoký počet bezhotovostních transakcí provedený během jediného dne nebo ve dnech bezprostředně následujících
- prodej a nákup akcií za výrazně odlišnou cenu, než jaká je na veřejných trzích
- přečerpávání velkého množství prostředků z účtů společnosti na soukromé účty
- účet klienta založený a využitý pro jedinou transakci, klient následně účet ruší
- klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod

- prostředky, s nimiž klient nakládá, zjevně neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům
- klient vykonává činnosti, které mohou napomáhat zastření jeho totožnosti nebo zastření totožnosti skutečného majitele [23][53].

V případě těchto pochybných obchodů je velice důležitá včasnost jejich odhalení a zahájení patřičných opatření, například v podobě již zmíněného *odkladu splnění příkazu klienta* (viz kapitola 4.2.3.1 AML zákon). Ten umožní odložit platbu až o 24 hodin a získat tak čas na hlubší kontrolu okolností transakce či podání trestního oznámení.

Dle *AML zákona* jde o podezřelý obchod, pokud má banka pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi. To samé platí, jestliže klientem nebo skutečným majitelem je osoba ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu [23].

Podezřelým je obchod také vždy, pokud je klientem nebo skutečným majitelem osoba, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce. Stejně tak pokud má být předmětem obchodu zboží nebo služby, vůči nimž jsou sankce uplatňovány. Oznámení o podezřelém obchodu je banka povinna odeslat také v případě, kdy se klient odmítá podrobit kontrole nebo odmítá uvést identifikační údaje osoby, za kterou jedná [23].

4.2.6 Praní špinavých peněz v praxi

Ze všech dosud uvedených informací se zdá, že systém boje proti praní špinavých peněz funguje efektivně a bez problémů. Existuje zde povinnost identifikace klienta, případně hloubkové kontroly jeho transakcí, specializované softwarové aplikace monitorují veškeré finanční pohyby a na základě jejich analýzy banky posílají *Finančnímu analytickému útvaru* oznámení o podezřelých obchodech. Útvar prověří všechny okolnosti pochybných transakcí a v případě podezření ze spáchání trestného činu podává trestní oznámení, které obdrží *Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality*.

Zde ovšem nastává veliký problém, jak pachatele usvědčit. Podle zprávy protikorupční policie totiž mohou být v České republice odsouzeni za úmyslné praní špinavých peněz pouze ti pachatelé, kterým jsou dokázány nejen krycí finanční transakce, ale také primární trestný čin. Trestný čin je nutné navíc kompletně zdokumentovat a musí být stoprocentní jistota, že se skutečně jedná o trestný čin, který nelegální výnos vygeneroval. To je velmi obtížné a v řadě případů prakticky nemožné [92].

V zahraničí oproti tomu stačí dokázat, že byl trestný čin spáchán pouze „s určitou mírou pravděpodobnosti“. V takových případech vyšetřovatelům mnohdy stačí tzv. nepřímé důkazy. Například v USA postačuje 51 procentní jistota, že se konkrétní čin stal. V Čechách však zákon ukládá dokazování zdrojového trestného činu bez jakýchkoliv pochybností, a jak již bylo řečeno, to v praxi většinou nelze. Česká republika je tedy bohužel pro praní špinavých peněz ideální lokací [92].

4.2.6.1 Aktuální případy

Z výše uvedených důvodů se v tisku a v policejních vyjádřeních hovoří ve spojení s praním špinavých peněz pouze o „podezření“ či „obvinění“. Konkrétní kauzy pak trvají až několik roků a pro nedostatek důkazů skončí většinou nezdarem. V posledních letech takových případů přibývá.

6. října 2008

Snad nejznámější kauzou v souvislosti s praním špinavých peněz je případ pražské směnárny Aktiv Change, sídlící v domě na rohu Spálené a Národní ulice. Policisté z *Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality* zde provedli na začátku října 2008 mohutnou razii kvůli podezření z praní špinavých peněz. Peníze, které měly být ve směnárně legalizovány, podle policie přesahovaly částku 5,3 miliardy korun. Vzhledem k obrovské sumě šlo o historicky největší případ tohoto druhu [86].

Několik dní po zásahu policisté obvinili jednoho z jednatelů firmy, o měsíc později druhého z nich. Oba byli podezřelí z toho, že od roku 2005 legalizovali peníze pocházející z trestné činnosti a následně vyváděli z České republiky. Podle policie peněžní prostředky mizely především na bankovní účty v Číně a ve Vietnamu. Za toto jednání hrozilo oběma jednatelům až 10 let vězení, avšak v září roku 2010 bylo jejich trestní stíhání bohužel zastaveno. Detektivům z protikorupčního útvaru se totiž nepodařilo původ peněz prokázat. Celý případ byl tedy předán pouze do správního řízení České národní bance, jelikož směnárna svými aktivitami porušovala stanovené předpisy. Jednání majitelů směnárny tedy kvůli nedostatku důkazů nebylo trestným činem, nýbrž pouze přestupkem [85].

Zde se ukazuje, jak jsou kriminalisté i v tak obrovské kauze praní špinavých peněz bezmocní. Směnárny jsou totiž dokonalým nástrojem, jak výnosy z trestné činnosti legalizovat, a to zejména díky možnosti zasílat pro klienty peníze do zahraničí. Pokud chce například zahraniční obchodník zlegalizovat peníze, které získal prodejem pašovaného

zboží, pošle přes směnárnu peníze do zahraničí. Převod zde funguje zcela bez problémů, jelikož ve směnárnách žádné potvrzení o původu peněz nepožadují. Jakmile jsou pak peníze v zahraničí, putují zpravidla přes několik dalších účtů a sledovat jejich stopu je už prakticky nemožné. Nápadně vysoké sumy peněz by měla směnárna sama nahlásit *Finančnímu analytickému útvaru*. Nedá se však očekávat, že by se směnárny, ve kterých se perou špinavé peníze, udaly samy [59].

10. května 2011

Finanční analytický útvar začal v květnu loňského roku prověřovat neobvyklé transakce jednoho z poslanců, díky nimž věnoval své straně v letech 2009 a 2010 téměř 6 milionů korun. Celý případ se začal vyšetřovat na základě oznámení banky, která podezřelé operace na poslancově účtu zachytila. Část ze sponzorských peněz byla totiž na účet vložena v hotovosti a banka měla o jejich skutečném původu pochybnosti. Konkrétně se jednalo o částku 1,2 milionu korun, která byla v rozmezí devíti měsíců vložena na konto ve třech hotovostních vkladech. Tyto peníze pak byly obratem odeslány na účet politické strany, tentokrát bezhotovostním převodem. Zmíněný poslanec si podle vlastního vyjádření nepamatoval, zda peníze složil na účet sám, nebo zda to byl někdo jiný. Jednotlivé sumy pak oficiálně označil za vlastní úspory a půjčky od společností, ve kterých figuruje jako jednatel nebo spolujednatel. Skutečný původ peněz však zůstal nejasný a transakce působí velmi pochybně, obzvláště s přihlédnutím ke skutečnosti, že ve stejné době poslanec splácel několik hypoték v celkové výši přes 12 milionů korun [61].

V tomto případě zafungoval AML zákon a banka splnila svou povinnost, tedy oznámila podezřelý obchod politicky exponované osoby v podobě poslance Parlamentu České republiky. Zatím není jasné, zda šlo o praní špinavých peněz, ale vklady peněz v hotovosti a následné bezhotovostní převody tomu minimálně odpovídají. Pokud se však skutečně jednalo o legalizaci výnosů z trestné činnosti, protikorupční policie bude muset dokázat samotný zdrojový trestný čin, což nepůjde snadno.

24. února 2012

Zcela nejnovější případ se otevřel na konci února letošního roku, kdy protikorupční policie navrhla obžalovat celkem 14 lidí kvůli praní špinavých peněz a rozsáhlým daňovým únikům. Skupina podle kriminalistů připravila stát o více než 630 milionů korun,

příčemž mezi obviněnými figurují také 3 pracovníci daňové správy a bývalý investiční náměstek krajských nemocnic [93].

Pachatelé do účetnictví zahrnovali fiktivní faktury vystavené firmami, které však nevykonávaly žádnou podnikatelskou činnost, a kvůli daňovým únikům a legalizaci výnosů z trestné činnosti také založili několik speciálních bankovních kont. Jeden z obviněných například jako odměnu za krytí trestné činnosti dostal akcie v hodnotě 15 milionů korun a také milionové dotace pro sportovní kluby, ve kterých byl činný. Detektivové z *Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality* se tímto případem zabývají od roku 2008 a celkem 8 lidí z této skupiny obvinila již v červnu roku 2009. Pro policisty se v tomto případě jedná o jeden z nejsložitějších případů, zejména vzhledem k vysoce organizovanému páčání trestné činnosti, do které byly zapojeny osoby z veřejné správy [93].

Nejnovější poznatky kriminalistů

Podle odhadů protikorupční policie se v České republice ročně „vypere“ přes 100 miliard korun, přičemž zisky z takto legalizovaných výnosů dosahují částky až 700 miliard korun. V posledních letech jsou však pro praní špinavých peněz využívány také účty studentů, kteří se k této činnosti dostanou na základě inzerátu s nabídkou podnikání, obvykle finančního poradenství. V rámci tohoto fiktivního poradenství si student založí účet, kam jsou posílány peníze z trestné činnosti, a postupuje podle zadaných instrukcí. Peněžní prostředky vybere v hotovosti a následně přes nastrčenou firmu odešle jiné osobě do zahraničí [92].

Ačkoliv si tento student nemusí být vědom nelegálnosti svého jednání, může být odsouzen za *Legalizaci výnosů z trestné činnosti z nedbalosti*. V případě nedbalostního praní špinavých peněz jde sice o nižší sazby trestů, ale několik takových rozsudků již padlo. Samotní organizátoři těchto podvodů však zůstávají bezpečně za hranicemi České republiky a policie má velmi malou šanci na jejich dopadení a následné odsouzení [92].

Česko je v poslední době využíváno také pro praní peněz z takzvaného „phishingu“, neboli odcizených pomocí internetu. Počítačovní hackeři se nejprve přes internetové bankovníctví dostanou k účtům osob z vyspělé části Evropy, zejména z Německa a Rakouska. Dle *Finančního analytického útvaru* jsou pak tyto peníze posílány na česká konta najatých osob, které je ihned z účtů vybírají a posílají dále, většinou

do států bývalého Sovětského svazu. Ještě před rokem se v tomto kontextu jednalo o stotisícové částky, letos jsou však běžné případy, kdy jde o škodu v řádech několika milionů korun [91].

Právní úprava týkající se praní špinavých peněz v České republice existuje již od roku 1996, kdy byl přijat první AML zákon. Přestože od té doby uplynulo již více jak 15 let, soudy vyšších stupňů řešily pouze pár desítek případů a skutečně odsouzeno bylo pouhé minimum. Navíc od přijetí nového zákona o praní špinavých peněz v září roku 2008 se takový soudní spor neřešil ani jednou [92].

Státu tedy unikají obrovské sumy nelegálních peněz v řádech stovek miliard korun, které nenávratně mizí v daňových rájích, nebo se po mnoha neprůhledných transakcích navrací zpět do legálního podnikání a investic [92].

4.2.6.2 Daňové ráje

Za daňové ráje jsou obecně považovány takzvané offshore oblasti neboli státy, které mají díky své právní soustavě mimořádně výhodné daňové podmínky, zejména co se týče daně z příjmu právnických osob. Každým rokem jsou tak v daňových rájích zakládány tisíce společností za účelem daňové optimalizace, tedy snahy o co nejmenší platby daní. Jedná se o zcela legální metodu, jak maximálně snížit daňovou povinnost podnikatelského subjektu.

Daňové ráje jsou ovšem hojně využívány také pro bezpečné ukládání nelegálně nabytých zisků. Tyto země totiž kromě prakticky nulové daňové zátěže vynikají také svou maximální diskretností. Po firmách zpravidla není vyžadováno podávání daňového přiznání, ani vedení účetnictví či provádění auditu a údaje o majitelích nejsou veřejně přístupné. V těchto státech je také udržováno velmi přísné bankovní tajemství, je tedy zajištěna naprostá anonymita, která je při praní špinavých peněz velmi žádoucí [94].

Z analýzy *České kapitálové informační agentury* vydané na konci loňského roku vyplývá, že téměř polovina zahraničního kapitálu v českých firmách pochází právě z daňových rájů, přičemž je nejvíce využíváno Nizozemí a Kypru. Svou významnost u českých firem v tomto kontextu výrazně posílily také Indie, Kajmanské ostrovy a Malta [55].

V těchto a mnoha dalších daňových rájích je tak možné bez problémů provádět milionové transakce s vědomím, že místní banky a úřady o veškerých informacích diskrétně pomlčí. V posledních letech se však tato informační bariéra začíná pomalu hroutit, a to kvůli naléhání ostatních států na podepisování dohod o výměně informací. Z hlediska boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti se jistě jedná o významný a pozitivní tah, jelikož se v daňových rájích mohou ukrývat stovky miliard korun nelegálních zisků. Samotná existence daňových rájů je však svým způsobem prospěšná, jelikož nutí vlády ostatních zemí snižovat daňové zatížení a omezovat byrokracii, jež často ubíjí podnikatelskou aktivitu v daném státě.

4.2.7 Podezřelé obchody

Finanční analytický útvar pravidelně vydává zprávy o své činnosti, kde zveřejňuje za jednotlivé roky statistiky počtu přijatých oznámení o podezřelých obchodech a další údaje související s bojem proti praní špinavých peněz. Ve zmíněných zprávách jsou tak uvedeny nejen informace o podezřelých obchodech, ale také údaje o kontrolní činnosti, mezinárodní spolupráci či změnách legislativy.

4.2.8.1 Statistika FAÚ

Tabulka 9 Oznámení o podezřelých obchodech a trestní oznámení (1996-2003)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Přijato OPO	95	1186	956	1699	1917	1750	1264	1970
Podáno TO	0	12	37	47	103	101	115	114
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Přijato OPO	3267	3404	3480	2048	2320	2224	1887	1970
Podáno TO	103	208	137	102	78	191	296	256

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů FAÚ*, [12][16][15]

Jak ukazuje uvedená tabulka, počet přijatých oznámení o podezřelých obchodech byl v roce 1996 velice nízký. Je tomu tak z toho důvodu, že *Finanční analytický útvar* začal fungovat až v druhé polovině tohoto roku a příjem prvních oznámení proběhl v rámci takzvaného náběhového období. V následujícím roce však již byla vytvořena první analytická databáze, plně fungující systém obdržel přes tisíc hlášení o podezřelých obchodech a byla podána první trestní oznámení [16].

V rámci šetření jednotlivých případů se analytici útvaru často setkávali s podezřeními na jiné trestné činy, které ovšem praní špinavých peněz předcházejí. Jednalo se především o daňové trestné činy, podvody, zneužití informací v obchodním styku, maření výkonu úředního rozhodnutí, nedovolené podnikání, zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, provozování nepovolených her a sázek, nedovolenou distribuci drog, prostituci, dětskou pornografii a jiné [16].

Co se týče spolupráce se zahraničními zpravodajskými jednotkami, mezinárodní výměna informací je statisticky sledována od roku 1998. Do a ze zahraničí jsou každoročně zasílány desítky dožádání o potřebné informace, které mohou výrazně pomoci v samotném šetření podezřelých obchodů. Konkrétní počty dotazů se však v jednotlivých letech nijak nápadně nemění a nemají žádnou vyšší vypovídací hodnotu.

Za největší problém mezinárodní výměny informací je v současné době považována neschopnost některých finančních zpravodajských jednotek zprostředkovat ostatním jednotkám informace o majitelích účtů a bankovních převodech. V tomto kontextu lze za problematické země považovat zejména Kypr, Lichtenštejnsko, Švýcarsko či Holandsko. Český *Finanční analytický útvar* naopak může poskytnout svým zahraničním partnerům informace ze své databáze, bankovní a jiné finanční informace, údaje od policie či z obchodního a živnostenského rejstříku nebo také přehled vlastnictví nemovitostí [6].

Výměna informací mezi zahraničními jednotkami je zajišťována pomocí mezinárodní sítě *Egmont Secure Web*. Ta funguje od roku 1997 a je spravována americkou finanční zpravodajskou jednotkou. Výměna informací zde prochází přes centrální server, na rozdíl od již zmíněné šifrované sítě FIU.NET, jež slouží státům Evropské unie a kde výměna probíhá přímo, decentralizovaně [16].

Tabulka 10 Informace postoupené orgánům daňové a celní správy (2008-2011)

	2008	2009	2010	2011
Počet informací postoupených Finančnímu ředitelství a Generálnímu ředitelství cel	135	182	639	747

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů FAÚ*, [12][15]

V rámci boje proti praní špinavých peněz probíhá spolupráce také na národní úrovni, především s orgány daňové a celní správy. Jak lze vidět ve výše uvedené tabulce, tato spolupráce byla v průběhu roku 2010 výrazně zintenzivněna a postoupených informací bylo oproti předchozímu roku téměř čtyřikrát více. Zejména na úseku obchodů s pohonnými hmotami pak tyto informace vedly k doměření daňové povinnosti v řádu miliard Kč [6].

V roce 2011 tato spolupráce pokračovala stejně intenzivně. Finančnímu ředitelství i Generálnímu ředitelství bylo předáno více jak 700 podnětů k šetření, díky čemuž byly opět doměřeny daně v objemu několika miliard Kč [12].

Tabulka 11 Výsledky kontrol povinných osob (2000-2005)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Počet kontrol povinných osob	61	211	80	32	15	47
Počet uložených pokut	3	14	33	4	0	0
Finanční objem uložených pokut (mil. Kč)	3	12	30	0,65	0	0

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů FAÚ*, [16]

Aby celý koncept boje proti praní špinavých peněz skutečně fungoval, je třeba zajistit, aby ty nezákladnější články, tedy povinné osoby, plnily své zákonné povinnosti. Z tohoto důvodu provádí *Finanční analytický útvar* pravidelné kontroly jejich činnosti a především systémů vnitřních zásad, které mají povinnost vypracovat. Správně a kvalitně zpracované zásady a jejich striktní dodržování jsou pak základním předpokladem úspěchu při odhalování podezřelých obchodů.

Výše uvedená tabulka ukazuje, že zvýšený počet kontrol v letech 2000 až 2002 měl svůj smysl a ve zmíněném kontextu odhalil u povinných osob výrazné nedostatky. Za jednotlivé přestupky a správní delikty pak bylo uloženo několik pokut, v roce 2002 například v objemu celých 30 milionů korun. Sankciovanými subjekty byly banky, obchodníci s cizí měnou, pojišťovny, penzijní fondy, realitní kanceláře, sázkové kanceláře, kasina a stavební spořitelny [16].

Tabulka 12 Objem zajištěných finančních prostředků (2009-2011)

	2009	2010	2011
Objem zajištěných finančních prostředků (mil. Kč)	192	287	808
Počet trestních oznámení	191	296	256

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě údajů FAÚ*, [12][15]

Uvedené objemy zajištěných peněz jsou v této tabulce vztaženy k počtu trestních oznámení z toho důvodu, že spolu obě statistiky velice úzce souvisí. Odklad splnění příkazu klienta sice může být realizován v případě jakéhokoliv podezřelého obchodu, avšak možnost skutečného zajištění konkrétních finančních prostředků přichází až s podáním trestního oznámení.

Ze zobrazených hodnot let 2009 a 2010 lze jasně vidět, že určitou shodou okolností připadal v obou obdobích jeden milion korun zajištěných peněz na zhruba jedno podané

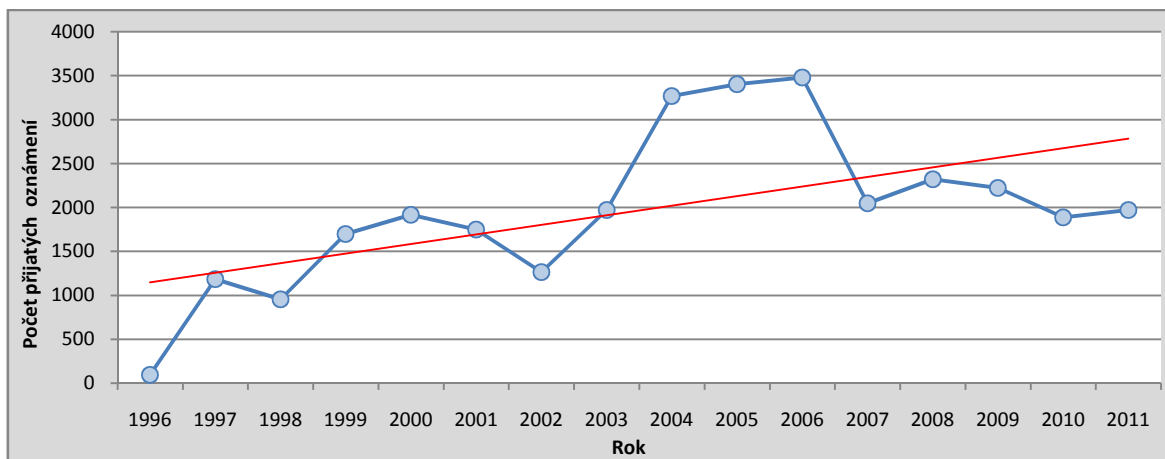
trestní oznámení. V minulém roce ovšem nastala výrazná změna, a zatímco počet trestních oznámení oproti předchozímu roku o několik desítek klesl, objem finančních prostředků vzrostl téměř trojnásobně. V roce 2011 tak ve vzájemném poměru vychází jedno trestní oznámení na více jak 3 miliony Kč zajištěných peněz.

Tento prudký nárůst je dle autora práce důsledkem jak pozitivních, tak negativních okolností. Negativní stránka věci je taková, že se výnosy z trestné činnosti a obecně podvodná jednání pohybují ve stále větších částkách, které v některých případech dosahují výše až několika miliard Kč. Pozitivním faktorem je pak kvalitní a efektivní práce odborníků z Finančního analytického útvaru, podpořená důslednou činností bank v rámci prevence proti praní špinavých peněz.

Ačkoliv jsou díky podaným trestním oznámením zajištěny stovky milionů korun, následné kroky jsou již na protikorupční policii, která má situaci mnohem složitější. Čeká ji komplikované dokazování trestných činů, které však k faktickému odsouzení pachatelů vede pouze výjimečně. Objem každoročně zajištěných finančních prostředků tak může být považován za jediné měřítko skutečných úspěchů v boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

4.2.8.2 Vývoj v čase

Obrázek 21 Graf počtu přijatých oznámení o podezřelých obchodech

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů FAÚ, [12][16][15]

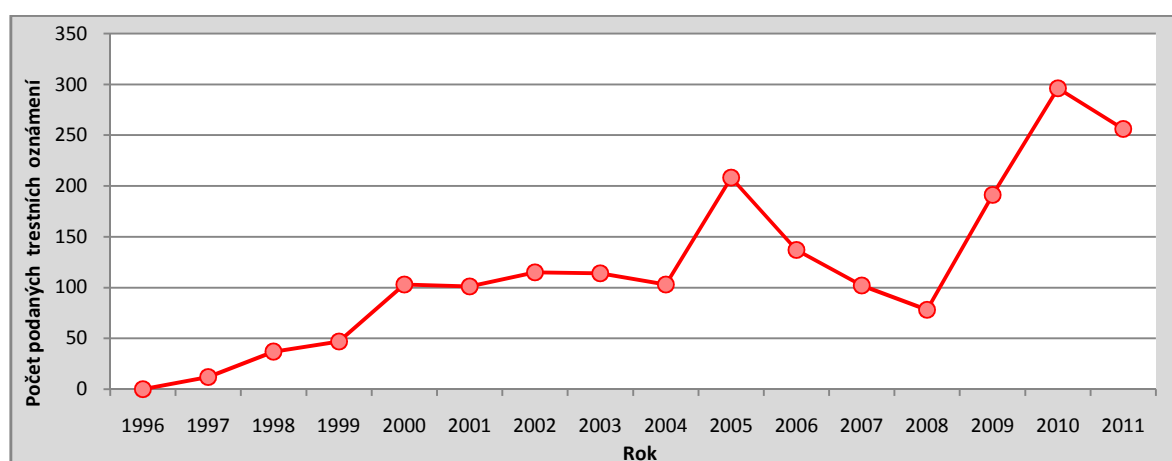
Po opatrném začátku v rámci prvních měsíců svého působení začal *Finanční analytický útvar* v letech 1997 až 2003 každoročně přijímat mezi jedním a dvěma tisíci oznámení. K postupnému zvyšování počtu přijatých oznámení přispělo například prolomení mlčenlivosti daňových orgánů a postupné navazování spolupráce FAÚ s ostatními institucemi státní správy [16].

V letech 2004 a 2005 je pak patrný velmi výrazný růst počtu přijatých oznámení, který byl způsoben důkladnějším prověřováním transakcí zejména v bankovním sektoru. Velmi nápomocná zde byla důkladná kontrolní činnost *České národní banky* a kontrola Systémů vnitřních zásad *Finančním analytickým útvarem*. Do jisté míry se projevila také novela tehdejšího AML zákona č. 61/1996 Sb., která rozšířila spektrum subjektů povinných nahlašovat podezřelé obchody a stanovila povinnost oznamovat i obchody podezřelé z financování terorismu [16].

Počet hlášení o podezřelých obchodech měl do roku 2006 vzrůstající trend, avšak v roce 2007 nastal výrazný pokles, kdy bylo přijato o téměř 1500 oznámení méně. Tento pokles lze vysvětlit zvyšující se kvalitou prvotního posuzování obchodů v bankách, které začaly důkladněji vyhodnocovat jednotlivé transakce [17]. V následujících letech se počet hlášení držel nad dvěma tisíci, ovšem v roce 2010 přišel další nezanedbatelný pokles, který souvisí se stále vyšší kvalitou přijatých oznámení. Ta je důsledkem prohlubující se spolupráce FAÚ a povinných osob. Důležitá je zde zejména zpětná vazba poskytovaná ze strany FAÚ, s jejímž přispěním se zlepšuje detekce skutečně podezřelých obchodů a zvyšuje se vypovídací hodnota následných oznámení [6].

Červeně označená spojnice trendu ukazuje, že v dlouhodobém časovém horizontu počet přijatých oznámení roste, a to i přes zvyšující se kvalitu jednotlivých hlášení na úkor kvantity. Důvodem může být stále zvyšující se počet pokusů o legalizaci výnosů z trestné činnosti vzhledem k rozmachu internetového bankovníctví a velmi rychlého online obchodování.

Obrázek 22 Graf počtu trestních oznámení podaných v jednotlivých letech

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů FAÚ, [12][16][15]

Na uvedeném grafu lze během prvních let fungování FAÚ sledovat poměrně pomalý růst počtu podaných trestních oznámení. V letech 2000 až 2004 se pak tento počet ustálil na hodnotě kolem sta trestních oznámení ročně.

Díky již zmíněnému prudkému nárůstu počtu přijatých hlášení o podezřelých obchodech se udál výrazný skok také v počtu podaných trestních oznámení, který se více jak zdvojnásobil. V dalších letech následoval klesající trend, který ovšem souvisel se zlepšující se kvalitou posuzování podezřelých obchodů. Svědčí o tom zejména fakt, že ačkoliv bylo v roce 2007 podáno o poznání méně trestních oznámení než v roce 2006, souhrnná částka finančních prostředků, na kterou byla trestní oznámení podána, zaznamenala oproti předchozímu roku více jak trojnásobný nárůst. V žádném případě se však nejedná o zanedbatelné částky, jelikož trestní oznámení podaná v jednotlivých letech představují vždy finanční objemy v řádu několika miliard Kč [17].

V roce 2009 se množství podaných trestních oznámení opět výrazně zvýšilo, a sice o více jak dvojnásobek oproti předchozímu roku. Hlavním důvodem byl značný nárůst trestné činnosti páchané s využitím sítě Internet, přičemž se jednalo zejména o zneužití systému internetového bankovníctví nebo vylákání peněz pod příslibem následně nerealizovaného plnění [5].

Rokem 2010 pokračoval rostoucí trend stejným tempem a počet trestních oznámení se oproti roku 2009 zvýšil o další stovku na konečnou hodnotu 297, přičemž je tento růst výsledkem kvalitnější spolupráce mezi FAÚ a povinnými osobami. Podstatný podíl stále zaujímají případy zneužití internetového bankovníctví, ale je zde možné zachytit určitý pokles četnosti. Tento pokles je však vykompenzován zvyšující se způsobenou škodou, kdy se již nejedná o částky v řádech tisíců EUR, ale v řádech desítek či dokonce stovek tisíc EUR [6].

Také v loňském roce bylo dosaženo poměrně vysokého počtu podaných trestních oznámení, konkrétně 256. Z pohledu typologie vyšetřované trestné činnosti pak vzrostl podíl nejrůznějších podvodů, případů daňové trestné činnosti a korupčního jednání, a to vždy za současné snahy o legalizaci takto získaných finančních prostředků [12].

4.2.8 Zhodnocení výsledků a doporučení

V boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti jsou základními nástroji banky a další podobné instituce provádějící peněžní transakce. Jejich povinnosti pak upravuje takzvaný AML zákon, který je hlavní součástí poměrně široké legislativní základny spjaté s praním špinavých peněz.

Samotný AML zákon je velmi propracovaný a jeho nová verze z roku 2008 navíc přinesla několik pozitivních změn. Těmi jsou například výrazné snížení limitu pro identifikaci klientů či zavedení hloubkové kontroly klienta. Podle autora této práce bylo vydání nového AML zákona správnou iniciativou a veškeré změny jsou vhodnou reakcí na trendy posledních let v oblasti praní špinavých peněz.

Novinkou v tomto zákoně je také zavedení pojmu politicky exponovaná osoba, jež banky iniciuje k podrobnější kontrole transakcí politiků či vysokých státních úředníků. V praktické aplikaci tohoto opatření však autor práce vidí určité mezery. V posledních letech se stále častěji řeší kauzy, kdy musí vrcholní politikové zpětně vysvětlovat milionové částky neznámého původu na svých účtech, a je tedy nasnadě otázka, zda banky hloubkové kontroly politicky exponovaných osob skutečně provádí. Autor práce tedy u bank navrhuje přísnější kontrolu plnění této povinnosti.

Jako velmi efektivní nástroj se naopak ukazuje tzv. odklad splnění příkazu klienta, díky kterému jsou každoročně zadrženy desítky až stovky milionů korun podezřelého původu. Možnost legalizace výnosů z trestné činnosti má zhoršit také zákon o omezení plateb v hotovosti, který však podle autora této práce není v praktickém životě příliš použitelný.

Díky rychlému rozvoji internetového bankovníctví je dnes možné během chvíle rozeslat velké množství peněz na bankovní účty po celém světě a definitivně tím smazat stopy o jejich nelegálním původu. Proto jsou bankami využívány sofistikované softwarové aplikace v podobě tzv. AML systémů, které monitorují veškeré peněžní transakce. Na základě konkrétních ukazatelů jsou pak zachyceny obchody podezřelé, o kterých je následně informován Finanční analytický útvar. AML systémy jsou velmi profesionální a účinné nástroje pro odhalování praní špinavých peněz a podle autora jim nelze nic vytknout.

Stejně tak je třeba vyzdvihnout kvalitní práci Finančního analytického útvaru. Díky jeho pravidelné kontrolní činnosti a úzké spolupráci s bankami bylo například dosaženo

kvalitnějšího vyhodnocování jednotlivých transakcí. Tím se výrazně snížil počet podávaných oznámení o podezřelém obchodu, přesto ale AML systémy odhalí ročně kolem dvou tisíc podezřelých transakcí. Na základě analýz těchto transakcí jsou pak Finančním analytickým útvarům podávána trestní oznámení, v rámci kterých se jedná o finanční objemy v řádu miliard Kč. Spolu s trestním oznámením je často využíváno také odkladu splnění příkazu klienta, díky kterému se útvaru podařilo v loňském roce zadržet přes 800 milionů Kč.

Práce Finančního analytického útvaru je podle autora této práce velmi kvalitní. V posledních letech byla posílena kontrolní činnost útvaru, na základě jeho podnětů je každoročně doměřena daň v řádu miliard Kč a úspěšně byly aplikovány systémy šifrované komunikace s ostatními státními institucemi a bankami.

V této chvíli by bylo možné konstatovat, že se českému státu v boji proti praní špinavých peněz celkem daří. Bohužel je zde obrovský problém, se kterým se potýká Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality. Finančním analytickým útvarům jsou podávány stovky trestních oznámení, ale drtivou většinu pachatelů nejsou kriminalisté schopni usvědčit. Důvodem je nevhodná úprava této problematiky v českém trestním zákoníku. Ačkoliv je mnohdy zcela jisté, že konkrétní transakce sloužily k odloučení peněz od jejich zdroje, musí být bez pochyb dokázán také trestný čin, ze kterého peněžní prostředky pocházejí. To je ovšem v řadě případů prakticky nemožné.

Autor této práce tedy doporučuje úpravu tohoto bodu v trestním zákoníku po zahraničním vzoru, kdy stačí dokázat, že byl trestný čin spáchán pouze s určitou mírou pravděpodobnosti. Pokud tato část trestního zákoníku neprojde změnou, vyšetřování osob podezřelých z legalizace výnosů z trestné činnosti bude pro kriminalisty frustrující záležitostí bez možnosti úspěchu a jediným měřítkem efektivity boje proti praní špinavých peněz bude pouze objem finančních prostředků zajištěných díky odkladu splnění příkazu klienta.

5 Závěr

Tato diplomová práce byla věnována padělání bankovek a praní špinavých peněz. Každé z témat bylo zpracováno zcela samostatně a v obou případech se autor zaměřil na zkoumání metod či nástrojů, kterými se příslušné státní instituce snaží proti těmto nelegálním činnostem bojovat. Autor se zároveň snažil ke všem popsaným nástrojům zaujmout kritický postoj a objektivně zhodnotit současnou situaci v rámci obou problematik. Spolu s hodnocením situace byly autorem také předloženy návrhy na její zlepšení.

V případě boje proti padělání bankovek je zásadní institucí Česká národní banka, která veškeré zadržené padělky eviduje a ty pravé peníze se proti falšování snaží chránit. K tomu slouží ochranné prvky, které v případě českých bankovek patří mezi světovou špičku, a přesto jsou neustále zdokonalovány. Díky těmto ochranným prvkům a také díky pravidelnému vydávání nových vzorů bankovek se Česká republika například ještě nesečkala s padělkem nejvyššího stupně nebezpečnosti a počet padělků druhého nejvyššího stupně klesl na naprosté minimum. Velikým problémem je ovšem skutečnost, že se do oběhu dostává poměrně velké množství padělků nízké kvality. Z tohoto důvodu byl návrh na zlepšení situace naměřen zejména na subjekty maloobchodu, potažmo zaměstnance na pokladnách, kteří přicházejí do styku s penězi nejčastěji.

U praní špinavých peněz je situace poněkud složitější. Nejdůležitějším orgánem je v případě této problematiky Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR, který musí v tomto kontextu velmi úzce spolupracovat se soukromými subjekty v podobě bank a dalších finančních institucí. Povinnosti těchto subjektů a veškeré aspekty této spolupráce jsou obsaženy v takzvaném AML zákoně, který je součástí poměrně široké legislativní základny. Celý systém boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti zdánlivě funguje. Banky pomocí speciálních softwarů zachycují podezřelé obchody a informují o této skutečnosti Finanční analytický útvar. Ten ve velmi krátkém čase vyšetří okolnosti dané transakce a v případě podezření z praní špinavých peněz podává trestní oznámení. Zde ovšem nastává velký problém, kdy kriminalisté nejsou kvůli nevhodné právní úpravě schopni pachatele usvědčit. Proto se autorův hlavní návrh na zlepšení situace týkal patřičné změny trestního zákoníku.

Ať už budou přijata jakákoliv opatření proti provádění těchto nelegálních praktik, jejich absolutní vymýcení nebude nikdy možné. Lidé si vždy najdou nějaký způsob, jak se nedovoleně obohatit, je ovšem nutné je v jejich snažení co nejvíce omezovat.

6 Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. JEŽEK, Tomáš. *Peníze a trh*. 1. vydání. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-685-3.
2. REVENDA, Zbyněk, et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 3. vydání. Praha: Management Press, 2000. ISBN 80-7261-031-7.

Tiskové zprávy

3. *Counterfeit Bank of England banknotes* [online]. Bank of England, 2011 [cit. 2011-06-25]. URL: <<http://www.bankofengland.co.uk/banknotes/Pages/about/counterfeits.aspx>>.
4. *Counterfeit Banknotes 2010* [online]. The Committee of Scottish Clearing Bankers, 2011 [cit. 2011-06-25]. URL: <http://www.scotbanks.org.uk/banknote_counterfeit_stats.php>.
5. *Činnost Finančního analytického útvaru v roce 2009* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2010-02-11 [cit. 2011-11-15]. URL: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/ZOC_2009_-_arial_barevne_ricci.pdf>.
6. *Finanční analytický útvar Výroční zpráva 2010* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2011-02 [cit. 2012-02-20]. URL: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FAU_Vyrocní_zprava_MFCR.pdf>.
7. *Nový vzor 1000 Kč bankovky Bankovkou roku 2008* [online]. Česká národní banka, 2008-10-17 [cit. 2011-06-15]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2008/081017_bankovka_roku.html>.
8. *Padělky 2010* [online]. Česká národní banka, 2011-02-28 [cit. 2011-04-09]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2011/20110228_tk_padelky.html>.
9. *Padělky české měny zůstávají málo nebezpečné* [online]. Česká národní banka, 2010-03-01 [cit. 2011-06-16]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2010/20100301_padelky_2009.html>.
10. *The Use and Counterfeiting of United States Currency Abroad, Part 3* [online]. The Federal Reserve Board, 2006-09 [cit. 2011-06-23]. URL: <<http://www.federalreserve.gov/boarddocs/RptCongress/counterfeit/default.htm#toc6>>.
11. *Tiskové zprávy k výskytu padělků v České republice* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-07-01]. URL: <<http://www.cnb.cz/cs/platidla/padelky/>>.

12. *Výroční zpráva 2011* [online]. Finanční analytický útvar, Ministerstvo financí ČR, 2012-01 [cit. 2012-03-04]. URL:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyrocní_zprava_FAU_2011_-_finalni_verze_2011_02_06.pdf>.
13. *Výskyt padělaných a pozměněných bankovek a mincí a napodobenin bankovek a mincí v České republice v roce 2005* [online]. Český národní banka, 2006-03-06 [cit. 2011-07-24]. URL:
<http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2006/060302_TK_padelky.html>.
14. *Výskyt padělaných a pozměněných peněz v České republice v roce 2004* [online]. Česká národní banka, 2005-02-21 [cit. 2011-07-20]. URL:
<http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2005/725.html>.
15. *Výsledky činností Finančního analytického útvaru* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2011 [cit. 2012-02-15]. URL:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr.html>
16. *Zpráva o činnosti 1996 – 2006* [online]. Finanční analytický útvar, Ministerstvo financí ČR, 2006 [cit. 2011-10-03]. URL:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zprava_o_cinnosti_1996-2006__CZE_RGB_police_2.0.pdf>.
17. *Zpráva o výsledcích činnosti Finančně analytického útvaru za období let 2000-2008* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2009-02-08 [cit. 2012-03-05]. URL:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/analit_cinn_kontr_53325.html>.

Zákony a vyhlášky

18. § 2, zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.
19. § 2, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
20. § 2, zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti.
21. § 4, zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti.
22. § 5, zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti.
23. § 6, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
24. § 6, zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti.
25. § 7, vyhlášky č. 280/2008 Sb., o směnářské činnosti, bezhotovostních obchodech s cizí měnou a o peněžních službách.

26. § 8, vyhlášky č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
27. § 17, zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.
28. § 18, zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.
29. § 20, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
30. § 21, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
31. § 43 - § 50, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
32. § 233, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
33. § 235, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
34. § 238, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
35. § 410, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
36. Odst. (1), § 3, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
37. Odst. (1), § 6, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
38. Odst. (1), § 7, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
39. Odst. (1), § 9, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
40. Odst. (1), § 15, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
41. Odst. (1), § 18, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
42. Odst. (1), § 20, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
43. Odst. (2), § 3, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
44. Odst. (2), § 4, vyhlášky č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
45. Odst. (2), § 7, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

46. Odst. (2), § 9, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
47. Odst. (2), § 11, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
48. Odst. (2), § 15, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
49. Odst. (5), § 4, zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
50. Vyhláška č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Internetové zdroje

51. *2000 Kč – líc – UV* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-06-19]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/bankovky/2000_kc_uv.html>.
52. *Anti-Money Laundering Systém* [online]. Adastra, 2006-09 [cit. 2012-02-25]. URL: <<http://www.adastra.cz/soubor.aspx?id=52>>.
53. *Boj bank proti praní špinavých peněz* [online]. Bankovní poplatky, 2010-03-26 [cit. 2011-10-10]. URL: <<http://www.bankovnipoplatky.com/boj-bank-proti-prani-spinavych-penez-10684.html>>.
54. *Current Banknotes* [online]. The Committee of Scottish Clearing Bankers, 2011 [cit. 2011-06-25]. URL: <http://www.scotbanks.org.uk/banknote_denominations.php>.
55. *ČEKIA: 43,5% zahraničního kapitálu v českých firmách pochází z daňových rájů* [online]. Čekia, 2011 [cit. 2012-03-04]. URL: <<http://www.cekia.cz/cz/archiv-tiskovych-zprav/292-tz111216>>.
56. *České bankovky* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-06-15]. URL: <<http://www.cnb.cz/cs/platidla/bankovky/>>.
57. *Den otevřených dveří ČNB* [online]. Česká národní banka, 2010-06-12 [cit. 2011-06-30]. URL: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rezabek_20100612_dod.pdf>.
58. *Jak prát špinavé peníze?* [online]. Reflex, 2011-05-31 [cit. 2011-11-03]. URL: <<http://www.reflex.cz/clanek/zivot-a-styl/41904/jak-prat-spinave-penize-chicagstingangsteri-vam-poradi.html>>.
59. *Jak směnárny vyperou peníze?* [online]. Týden.cz, 2008-10-07 [cit. 2012-02-27]. URL: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/jak-smenarny-vyperou-penize-jednoduse_84006.html>.

60. *Mezinárodní spolupráce* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2011 [cit. 2012-02-22]. URL: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/mezinarod_spoluprace.html>.
61. *Na účty jsem si dal peníze já, tvrdí Babák* [online]. Aktuálně.cz, 2011-05-15 [cit. 2012-02-27]. URL: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=700216>>.
62. *Nemovitosti. Oblíbený nástroj k praní špinavých peněz* [online]. hypindex.cz, 2008-07-30 [cit. 2011-09-10]. URL: <<http://www.hypindex.cz/nemovitosti-oblibeny-nastroj-k-prani-spinavych-penez/>>.
63. *Nová česká tisícikoruna byla oceněna jako bankovka roku 2008* [online]. Česká národní banka, 2008 [cit. 2011-06-18]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2008/cl_08_081103a.html>.
64. *Ochranné prvky* [online]. Evropská centrální banka, 2011 [cit. 2011-06-22]. URL: <<http://www.ecb.int/euro/banknotes/security/html/index.cs.html>>.
65. *Ochranné prvky 100 Kč* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-06-18]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranné_prvky/ochranné_prvky_100.html>.
66. *Ochranné prvky 200 Kč* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-06-18]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranné_prvky/ochranné_prvky_200.html>.
67. *Ochranné prvky 500 Kč* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-06-18]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranné_prvky/ochranné_prvky_500.html>.
68. *Ochranné prvky 1000 Kč* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-06-18]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranné_prvky/ochranné_prvky_1000.html>.
69. *Ochranné prvky 2000 Kč* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-06-18]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranné_prvky/ochranné_prvky_2000.html>.
70. *Ochranné prvky 5000 Kč* [online]. Česká národní banka, 2011 [cit. 2011-06-18]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranné_prvky/ochranné_prvky_5000.html>.
71. *Odbor komunikace* [online]. Česká národní banka, 2011-03-15 9:12 [cit. 2011-04-11]. Emailová komunikace.
72. *Opatření České národní banky č. 1 ze dne 8. září 2003 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky pro oblast předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti* [online]. Věstník ČNB, Česká národní banka, 2003-09 [cit. 2012-02-20]. URL: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2003/download/v_2003_14_1.pdf>.
73. *Padělané peníze v roce 2003* [online]. Česká národní banka, 2004-05-20 [cit. 2011-07-05]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_040520a.html>.

74. *Padělání a pozměňování peněz a jejich udávání* [online]. epravo.cz, 2002-02-27 [cit. 2011-05-10]. URL: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/padelani-a-pozmenovani-penez-a-jejich-udavani-15845.html>>.
75. *Padělaných bankovek loni výrazně přibylo* [online]. Ihned.cz, 2010-03-01 [cit. 2011-06-21]. URL: <<http://byznys.ihned.cz/c1-40811450-padelanych-bankovek-loni-vyrazne-pribylo-nejcasteji-se-falsuje-tisicikoruna>>.
76. *Padělatel vyráběl falešné tisícovky v autě* [online]. iDnes.cz, 2011-04-11 [cit. 2011-07-04]. URL: <http://zpravy.idnes.cz/padelatel-vyrabel-falesne-tisicovky-v-aute-zaroven-v-nem-i-bydled-pya-/krimi.aspx?c=A110411_085318_budejovice-zpravy_zep>.
77. *Padělatelé dnes užívají kombinace tiskových technik* [online]. Strategie E15, 2007-11-09 [cit. 2011-04-20]. URL: <<http://strategie.e15.cz/prilohy/s-print/padelatele-dnes-uzivaji-kombinace-tiskovych-technik-470113>>.
78. *Padělatelé se činí, loni zfalšovali nejvíce korun za poslední čtyři roky* [online]. iDnes.cz, 2011-02-28 [cit. 2011-06-30]. URL: <http://ekonomika.idnes.cz/padelatele-se-cini-loni-zfalsovali-nejvice-korun-za-posledni-ctyri-roky-1al-/ekonomika.aspx?c=A110228_101150_ekonomika_spi>.
79. *Padělky peněz nejen očima statistiky* [online]. Česká národní banka, 2001 [cit. 2011-06-22]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2001/cl_01_010531.html>.
80. *Penězokazci nejčastěji falšují tisícikorunovou bankovku* [online]. iDnes.cz, 2010-03-01 [cit. 2011-04-23]. URL: <http://finance.idnes.cz/penezokazci-nejcasteji-falsuji-tisicikorunovou-bankovku-pnl-/bank.aspx?c=A100301_115725_bank_sov>.
81. *Peníze padělají dokonce i státy* [online]. Diners Club Magazine, 2011-01 [cit. 2011-07-08]. URL: <<http://www.dinersclub.cz/print/1604>>.
82. *Peníze v oběhu a padělky* [online]. FinExpert E15, 2009-01-22 [cit. 2011-07-05]. URL: <<http://finexpert.e15.cz/penize-v-obehu-a-padelky>>.
83. *Policie odhalila na západě Čech skupinu padělatelů peněz* [online]. iDnes.cz, 2010-11-08 [cit. 2011-07-04]. URL: <http://plzen.idnes.cz/policie-odhalila-na-zapade-cech-skupinu-padelatelu-penez-pkz-/plzen-zpravy.aspx?c=A101108_214517_plzen-zpravy_alt>.
84. *Policie zabavila ženě z Kladenska padělky bankovek za 1,5 milionu* [online]. iDnes.cz, 2010-06-02 [cit. 2011-07-04]. URL: <http://zpravy.idnes.cz/policie-zabavila-zene-z-kladenska-padelky-bankovek-za-1-5-milionu-pss-/krimi.aspx?c=A100602_203558_krimi_cen>.

85. *Policie zastavila stíhání jednatelů směnárny, kde se měly prát špinavé peníze* [online]. ČT24, 2010-09-06 [cit. 2012-02-27]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/100553-policie-zastavila-stihani-jednatelu-smenarny-kde-se-mely-prat-spinave-penize/>>.
86. *Policisté zasahovali v centru Prahy kvůli praní špinavých peněz* [online]. ČT24, 2008-10-06 [cit. 2012-02-27]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/31206-policiste-zasahovali-v-centru-prahy-kvuli-prani-spinavych-penez/>>.
87. *Praní špinavých peněz* [online]. Špinavé peníze, 2011 [cit. 2011-09-05]. URL: <<http://www.spinavepenize.cz/prani-spinavych-penez/>>.
88. *Provádění mezinárodních sankcí* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2011 [cit. 2012-02-10]. URL: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/mezinarod_sankce.html>.
89. *Rozhovor s RNDr. Miloslavem Musilem* [online]. TV Nova, Střepiny, 2010-09-19 [cit. 2011-07-02]. URL: <<http://strepiny.nova.cz/clanek/novinky/nedelni-strepiny-o-sporu-marty-kubisove-a-heleny-vondrackove.html>>.
90. *Trestné činy proti měně de lege lata a de lege ferenda* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2008-02 [cit. 2011-05-13]. URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/trestne-ciny-proti-mene-de-lege-lata-a-de-lege-ferenda.aspx>>.
91. *V Česku se perou peníze s phishingu* [online]. ČT24, 2011-12-17 [cit. 2012-03-03]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/157369-v-cesku-se-perou-penize-z-phishingu/>>.
92. *V Česku se perou špinavé peníze i přes účty studentů* [online]. Elektronický archiv deníku Právo, 2012-01-25 [cit. 2012-02-26]. URL: <<http://pravo.newtonit.cz/default.asp?cache=525524>>.
93. *V gangu, který podle policie stát okradl o 630 milionů* [online]. iDnes.cz, 2012-02-24 [cit. 2012-03-01]. URL: <http://zpravy.idnes.cz/gang-14-lidi-vydelal-na-danovych-unicich-pres-600-milionu-korun-pqy-/krimi.aspx?c=A120224_101951_krimi_skr>.
94. *Výhody offshore společností* [online]. BF&Co. Consult, 2011 [cit. 2012-03-03]. URL: <<http://bfco.eu/vyhody-offshore-struktur.php>>.
95. *Zákon o omezení plateb v hotovosti* [online]. Liberální institut, 2011-04-13 [cit. 2012-01-20]. URL: <<http://libinst.cz/komentare.php?id=601>>.
96. *Žena tiskla dokonalé bankovky* [online]. iDnes.cz, 2010-12-14 [cit. 2011-07-04]. URL: <http://zpravy.idnes.cz/zena-tiskla-dokonale-bankovky-policie-ji-vypatrala-po-trech-letech-1dj-/krimi.aspx?c=A101214_113603_usti-zpravy_oks>.

7 Přílohy

Příloha A: Ocenění Bankovka roku 2008 pro novou tisícikorunu.

Příloha B: Ukázka ochranných prvků dvacetilibrové bankovky.

Příloha C: Náhled uživatelského rozhraní AML systému.

Příloha D: Náhled uživatelského rozhraní softwarové aplikace *MoneyWeb Lite klient*.

Příloha E: Vybrané příklady ze 40 doporučení vydaných organizací FATF.

Příloha A: Ocenění Bankovka roku 2008 pro novou tisícikorunu.

Zdroj: *Nový vzor 1000 Kč bankovky Bankovkou roku 2008, Česká národní banka, [7]*

Příloha B: Ukázka ochranných prvků dvacetilibrové bankovky.

banknote checklist ● Features to look for on the new-style £20 note

Follow these simple steps to make sure your banknotes are genuine. Remember, do not rely on just one feature, check a few.

© The Crown and Controller of the Bank of England. All rights reserved. Bank of England

front

back

front **back** **clear** **blurred**

See-through register
Hold the note up to the light and you will see coloured images of the front and back of the note that combine to form the pound sterling symbol.

Check the raised paper and the raised print
Banknotes are printed on special paper that gives them their unique feel. By running your finger across the front of the new-style £20 note, you can feel raised print in areas such as the words Bank of England and at the bottom right corner around the figure 20.

Check the metallic thread
There is a metallic thread embedded in every banknote. This appears as a fine dashed line on the back of the new-style £20 note. If you hold the note up to the light, the metallic thread will appear as a continuous solid line.

Check the watermark
Hold the note up to the light with the front of the note facing you. In the clear area on the left, you will see an image of the Queen's portrait together with a faint £20. This can also be viewed from the back of the note.

Check the print quality
The printed lines and colours on banknotes are sharp, clear and free from smudges or blurred edges.

Check the holographic strip
The position of the strip is the number of full paces along the line in which you are standing. The holographic image, the positioning of the paces varies along the strip. When the note is tilted, one hologram shows a multi-coloured image of Adam Smith, the other changes between a multi-coloured pound sign and the figure 20. The figure 20 is also embossed in the same place on every note – just to the right of the signature of the Chief Cashier.

Check the ultra-violet features
If you put the note under a good quality ultra-violet light and look at the front, the figure 20 appears in bright red and green while the background is still in contrast. Handwritten checks are also visible on both the front and back of the note.

Check the microlettering
Using a magnifying glass, look closely at the lettering beneath the Queen's portrait – you will see the value of the note written in small letters six times.

front **back** **clear** **blurred**

front **back** **clear** **blurred**

Zdroj: *Take a closer look* [online]. Bank of England, 2010-03 [cit. 2012-03-15]. URL: <http://u3asiteb.org.uk/u3asites/sites/s/street-glastonbury/docs/Takeacloserlook.pdf>.

Příloha C: Náhled uživatelského rozhraní AML systému.

The screenshot displays the Adastra AML system interface. At the top, there is a navigation bar with options like 'Program', 'Business', 'Reports', and 'Miscellaneous'. Below this, there are several tabs: 'Properties', 'Transaction History', 'Deal History', and 'Deal Summary'. The main area shows a list of transactions with columns for 'Date', 'Amount', 'Description', and 'Type'. The data is organized into a table with multiple rows, each representing a transaction. The interface also includes a search bar and several buttons at the bottom for navigation and actions.

Transaction ID	Date	Amount	Description	Type
Transaction 1	11/01/2011	20	Podat podnikatelské transakce za den	Podat
Transaction 2	11/01/2011	20	Transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 3	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 4	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 5	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 6	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 7	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 8	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 9	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 10	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 11	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 12	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 13	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 14	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 15	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 16	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 17	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 18	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 19	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat
Transaction 20	11/01/2011	20	Podat transakce 1000 Kč	Podat

Zdroj: Anti-Money Laundering Systém, Adastra, [52]

Příloha D: Náhled uživatelského rozhraní softwarové aplikace *MoneyWeb Lite klient*.

Zdroj: *MoneyWeb Lite klient, Uživatelský manuál pro povinné subjekty* [online].

Certifikační autorita projektu MoneyWeb, 2009-05-14 [cit. 2012-03-15]. URL:

<http://ca.moneyweb.cz/mwlite/MoneyWeb_Lite-user_manual.pdf>.

Příloha E: Vybrané příklady ze 40 doporučení vydaných organizací FATF.

4. Státy by měly zajistit, aby úpravy o mlčenlivosti finančních institucí nebránily implementaci Doporučení FATF.
8. Finanční instituce by měly věnovat zvýšenou pozornost hrozbě nových metod praní peněz za pomoci nových technologií, které zaručují větší anonymitu. Pokud je to nutné, státy zavedou opatření na zabránění takového zneužívání. Finanční instituce by měly především zavést postupy na ochranu proti specifickým rizikům, která vyplývají z bankovníctví bez přímého osobního styku s klientem.
11. Finanční instituce by měly věnovat zvýšenou pozornost všem komplikovaným a neobvykle rozsáhlým obchodům a také všem neobvyklým transakcím, které nemají žádný zjevný hospodářský nebo právní účel. Je nutno do maximální hloubky zkoumat pozadí a účel takovýchto transakcí a poté tato zjištění předat písemně kompetentním orgánům a auditorům.
18. Státy by neměly povolovat zakládání ani tolerovat existenci dříve založených fyzicky neexistujících bank, tzv. *shell banks*. Finanční instituce by měly odmítat vstupovat do nových korespondenčních obchodů či pokračovat v obchodování s korespondenčními bankami typu *shell banks*. Finanční instituce by se měly rovněž mít na pozoru před obchodováním se zahraničními finančními institucemi, které *shell banks* povolují přístup na své účty.
28. Při vyšetřování praní peněz a predikativních trestních činů by kompetentní orgány měly mít přístup k dokumentům a informacím nutným k vyšetřování a následnému trestnímu stíhání. Kompetentní orgány by měly mít pravomoc vyžádat si předložení dokumentů v držení finanční instituce nebo jiné osoby, provést domovní nebo osobní prohlídku a zabavit důkazní materiál.
30. Státy by měly vybavit kompetentní orgány činné v boji proti praní peněz a financování terorismu adekvátními finančními, lidskými a technickými zdroji. Měla by být rovněž zajištěna maximální bezúhonnost všech zaměstnanců těchto institucí.

Zdroj: *Čtyřicet doporučení* [online]. Financial Action Task Force on Money Laundering, 2003-06-20 [cit. 2012-03-15]. URL:

<<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/40dopFATF.pdf>>.